

UNIVERSAL
LIBRARY

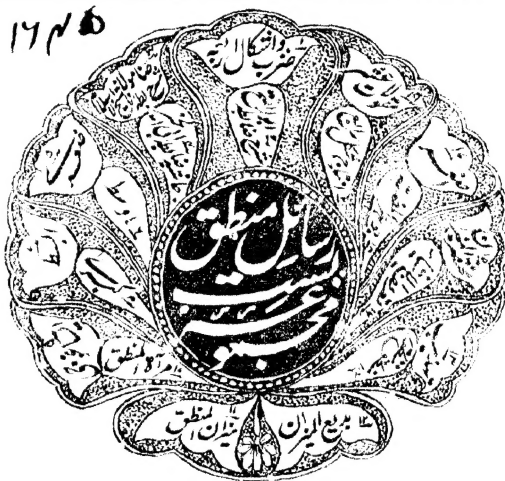
OU-234032

UNIVERSAL
LIBRARY

حاشاء الله لا قوة الا بالله

مستطیع صاحب حاجی محمد سعید صاحب کتب کلاسیه نصاب اول و ثانی (۲۵)

۱۶۵

ماہنامہ احقر العید راجی محبت رب شید محمد عبدالحمید عفره الله الحمید

مطبع می و نفع امطلوبه و نفع
ریح و نفع و نفع و نفع

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شرح الضابطة لمولانا ابى الفتح

قوله وضابطة شرائط الاربعة الخ عتبر هذه الضابطة ان قوله عموم موضوعية الاوسط مع ملاقاته الاصغرى بالفعل إشارة الى الشرط الثالث لا شكل الاول الثالث وهو مع قوله وحمله على الاكبر إشارة الى الشرط الاول من شرط الرابع وقولنا ما من عموم موضوعية الاكبر مع الاختلاف في الكيف إشارة الى شرط الشكل الثالث بحسب لكم الكيف وهو مع ما قبله من قوله عموم موضوعية الاوسط إشارة الى الشرط الثاني من شرط الرابع اي لا بد في الاول الثالث من عموم موضوعية الاوسط لشي في الجملة فيلزم كلية الكبرى في الشكل الاول اذ لا موضوعية للاوسط فيه الا في الكبرى ويلزم كلية احد المقدمتين في الثالث اذ لا وسط فيه موضوع فيها معاً ومن ملاقاته الاوسط للاصغرى اي يجاب به بالفعل فيلزم ايجاباً لصغرى فعليتها فيها معاً لا بد في الرابع من هذا اي من عموم موضوعية الاوسط لشي فيلزم كلية صغراه ومن ملاقاته له فيلزم ايجاباً صغراه ومن حمله عليه ايجاباً فيلزم ايجاباً كبراه ومن عموم موضوعية الاكبر لشي او عموم موضوعية الاوسط لشي مع اختلاف المقدمتين في الكيف فيلزم كلية احدى المقدمتيه مع اختلافهما ايجاباً وسلباً ولا بد في الثاني من عموم موضوعية الاكبر لشي مع اختلاف في الكيف فيلزم كلية كبراه مع اختلاف مقدمتيه ايجاباً وسلباً وهذا وفي نسخة العبارة المذكورة لهذا المعنى نظير مع ان قوله وحمله على الاكبر ان كان معطوفاً على

ملاقاته لا يفهم منها عجايب الصغرى معكيتها في الشق الأول من شرط الرابع أصلاً وإن كان معطوفاً على
 مقدراً مع ملاقاته للصغرى بالفعل أحدها أو مع حمله على الأكبر في فهم ذلك مع اشتراط فعلية الصغرى
 أنها غير مذكورة ههنا في شرطها من كانت شرطاً في الواقع مع فعلية الكبرى وشرائط أخرى من حيث الجهة
 على ما بين في محله أما عطف على الفعل في قوله بالفعل فلكي لا جلا في قوله مع منافاة نسبة وصف الأول ^{في الرابع} على
 أنه إشارة إلى شرط الشكل لثاني من حيث الجهة والمراد بنسبة وصف الأكبر نسبة كبريه ونسبة وصف الأوسط
 إلى ذات الأصغر نسبة صفه وإنما عرّف عن المنسوب إليه في الكبرى بوصف الأكبر لكونه محمولاً في المطلوب والا
 فالمنسوب إليه فيها ذات الأكبر كما أن المنسوب إليه في الصغرى ذات الأصغر وأدبنا فاة نسبة الكبرى نسبة
 الصغرى منافاتها لها لو فرضناها متعديتين في الأطران سواء كانتا متناقصتين كما في الصغرى الممكنة العامة
 الجزئية مع الكبرى الضرورية الكلية وبالعكس الصغرى الدائمة الجزئية مع الكبرى المطلقة العامة الكلية و
 بالعكس وكانت كل واحدة منهما اختص من نقض الأخرى كما في سائر الاختلافات والضروريات المنتجة كالصغرى ^{التي}
 مع الكبيرين الدائمتين وذلك لاختلاف المقدمتين ههنا بالاعجاب السلب قطعاً ولا يذهب على من له ادنى
 تأمل في المناقاة المذكورة غير متحققة في كثير من الاختلافات المنتجة من هذا الشكل باختلاط الصغرى
 الممكنة العامة مع الكبرى المشروطة العامة والخاصة وكاختلاط الصغرى المطلقة العامة مع الكبرى
 المشروطة العامة والخاصة والعرفية العامة والخاصة اللهم إلا أن يعتبر المناقاة المذكورة أعم من أن يكون
 بين نفس النسبتين أو نوعاً ما بأن يبدل الصغرى الوصفية في أحدهما بالضرورة الثانية أو الأولى الوصفية
 بالبدل أو الثاني فيعتبر المناقاة بينهما فيحصل المناقاة بين المقدمتين في الصورة المذكورة قطعاً
 لكن على هذا يوجد تلك المناقاة في الصور الغير المنتجة أيضاً لعكس الاختلافات المنتجة المذكورة
 أعني اختلاط الكبرى الممكنة العامة مع الصغرى المشروطة العامة والخاصة واختلاط الكبرى المطلقة
 العامة مع الصغرى المشروطة العامة والخاصة والعرفية العامة والخاصة وأيضاً لا فرق بين
 الضرورية الوصفية والمنشقة وبين الضرورية الوصفية والبدل أو الوصفية في كونهما أحدي النسبتين
 منافية بنوعها إلا مكان الاختلاف العام وما هو اختصاص بهما في النسبة الأخرى فيستلزم أن يوجد

المنافاة المذكورة في الصغرى المكننة العامة مع الكبرى الوقتية او المنتشرة وبالجملات الاختلاطات المنتجة من هذا الشكل اربعة وثمانون وغير المنتجة خمسة وثمانون فلو حملت المنافاة المذكورة على ظاهرها لم تكن موجودة في كثير من الاختلاطات المنتجة وان صرفت عن ظاهرها على ما ذكر بكانت موجودة في كثير من الاختلاطات الغير المنتجة ايضا فيختل الضابطة المذكورة طردا وعكسا ولو لم يتعرض بشرط هذا الشكل بحسب الجهة في الضابطة او مطلقا بل بشرط شيء من الاشكال بحسب رايه او مطلقا وقال لا بد من عموم موضوعية الاوسط مع ملاقاته للصغرى حدها او مع حمله على الاكبر وعموم موضوعية الاكبر وعموم موضوعية الاوسط مع الاختلاف في كيف او ذلك العموم مع كان ضابطا واضعا مختصا مطردا ومنفكسا فقط

تشرح الضابطة لمولانا ابي الفتيحة رح

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شرح الضابطة لمولانا شيخ الاسلام رح

وضابطة شرائط الاشكال الاربعة اى القانون الذى يعرف منه شرائطها بحجة انه لا بد في نتائجها من احد الامرين اما من عموم موضوعية الاوسط الى استغراقه بان يكون جميع افراده محكومة عليها للاكبر او للصغرى مع ملاقاته الى الاوسط للصغرى بالفعل يعنى مع حمل الاوسط على الاصغر او وضعه بالفعل كما في جميع ضربات الشكل الاول والثالث وبعض ضربات الرابع فانه يشترط فيما سبق كون الاوسط محكوما عليه بالاكبر حكما كلياً في كبرى جميع ضربات الاول مع حمله على الاصغر بالفعل اشتراط الكلتية في حدى مقدمتى الشكل لثالث الذى موضوعه الاوسط مطلقا مع الفعلية في صغره فليزم وضع الاوسط للاصغر بالفعل او غير الكلتية في الضربين الاولين والرابع والسابع من الشكل للرابع الذى موضوعية الاوسط في الصغرى مع وجوب الفعلية في مقدمتى الرابع مطلقا ولا لا بد من عموم موضوعية الاوسط مع حمله على الاكبر كما في الضرب الثالث والثامن للشكل الرابع فان الاوسط يكون محكوما عليه كلياً في صغرها محمولا على الاكبر في الكبرى بالفعل اذ من مجموع

موضوعية الكبرى كون الأكبر محكوماً عليه حكماً كلياً بالاً لا وسط مع الاختلاف الى اختلاف الصغرى
والكبرى في كيف اختلافهما مع منافاة نسبة وصف الاوسط الى وصف الأكبر للموضوع لنسبة اى
نسبة وصف الاوسط الى ذات الصغرى ان يكون كل من النسبتين موجبة نجيبة يستلزم صدق
كل منهما لذات الأخرى عند اتحاد الموضوع والمحمول وينبغي ان يعلم ان عدم موضوعية الأكبر
مع الاختلاف ايجاباً وسلباً إشارة الى الضرب الخامس والسادس بالشكل الرابع فان الاوسط
في كبراهما محمول على جميع افراد الأكبر وإشارة ايضا بحسب الكيفية والكمية الى ضروب
الشكل الثاني الذي الاوسط محمول في مقدمته مع كلية الكبرى واختلاف المقدمات كيفية
وأما المنافاة بين نسبة وصف الاوسط الى الأكبر وبين نسبه الى الأصغر لتوثير الشريعة
بحسب الجهة اعني كون الصغرى ضرورية او دائمة او كبرى من الدائمات او العرفيتين
او المشروطتين وكون الصغرى ضرورية على تقدير كون الكبرى ممكنة وكون الكبرى
ضرورية او مشروطة عامة او خاصة على تقدير كون الصغرى ممكنة وذلك التوحيح
بالنظر الى انه لو انقل الشرط الاول بحسب الجهة كان نهاية حال للصغرى ان يحكم فيها
بالضرورة في جميع اوقات الوصف وغاية امر الكبرى ان يحكم فيها بالضرورة في وقت معين باختلافها
بالإيجاب السلبك يوجب تناقلاً لمطالوب لجواز صدق ضرورة الإيجاب في جميع اوقات الوصف ضرورة
الوصف في وقت آخر بالقياس الى شئ واحد بالعكس كذا لو لم يكن الشرطية الثانية لم يربح
ذلك التناقض من اختلاف الإيجاب والسلب بالدوام الوصف في جانب والامكان في جانب
كما لا يخفى فان قيل فالاصح اعتبار تلك المنافاة في اختلاط الممكنة الموجبة للصغرى مع
المشروطة العامة السالبة اذ لا تناقض بين امكان المحمول نظر الى الذات كون سلب ضرورياً
بحسب الوصف وقد فهم من الكلام ان ذلك الاختلاط منتج على هيئة الشكل الثاني قلنا قد
شاركنا في دفع ذلك بقوله وصف الأكبر وذلك لان المقصود في الشكل الثاني المنافاة
بين ذات الأصغر ووصف الأكبر لا ذاته ولا شك انه ممتمنع بالنسبة الى ذات الموضوع في

الممكنة الموجبة مع وصف الموضوع في المشروطة السالبة ولعمري لقد احسن ما قال حيث ان
 ينبوع من الاعيان في ايراد هذه الضابطة الموجزة غاية الاجازة مع انهماكها على الاشارة الى جميع
 شرائط الاشكال لاربعة لكن على وجه الابهام والاجمال الا انه لم يتعرض لشرائط الرابع بحسب الجملة
 كالاشارة بها فيما قبل مخافة التطويل ولئلا يلزم منه مزية الاجمال على ذلك واعتبرت الاشارة الى
 شرائطه بحسب الكمينة والكيفية لزوم تغيير في عبارة فلا احسن ان يقال مع الاختلاف في كيف نقط
 او مع منافاة نسبة اوه وايضا الاول ان يؤخر قوله بالفعل عن قوله جملة على الاكبر لان ذلك معتبر
 في هذا الحمل يضاهل لوقال على الاكبر ليعرف لان الملافة مساوية للعمل كما للوضع على سابق تامل

تم شرح الضابطة لمولانا شيخ الاسلام

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حاشية الضابطة لمولانا ابى الخضر قدس سره

قوله الى وصف الاكبر قال يقض سائر المحشين وانما عبر عن المنسوب اليه في الكبرى بوصف
 الاكبر لكونه محمولا في المطلوب والا فالمنسوب اليه في ذات الاكبر كما ان المنسوب اليه في الصغرى ذات الاصغر
 انتهى عبارة حاصله ان المراد في هذا الضابطة هو ذات الاكبر وذكر الوصف ليس لارعاية التكنية المذكورة
 وعلى هذا ينبغي ذلك البعض مقصود الضابطة فاعترض في شرح الضابطة بقوله ولا يذهب على من
 له ادنى تامل ان المنافة المذكورة غير متحققة في كثير من الاختلافات المنتجة من هذا الشكل كاختلاف
 الصغرى المركبة العامة مع الكبرى المشروطة العامة او الخاصة والصغرى المطلقة العامة
 مع الكبرى المشروطة العامة او الخاصة والعرفية العامة او الخاصة اللهم الا ان يعتبر المنافة
 المذكورة اعم من ان يكون بين نفس النسبتين او لو علم بان يبدل الضرورة الوصفية في
 احد هما بالضرورة الذاتية والدوام الوصفي بالدوام الذاتي فيعتبر المنافة بينهما فيحصل
 المنافة بين المقدمتين في الصوره المذكورة قطعاً لكن هذا توجد تلك المنافة في الصور
 الغير المنتجة ايضا لعكس الاختلافات المنتجة المذكورة اعني اختلاف الكبرى الممكنة العامة مع

حاشية الضابطة لمولانا شيخ الاسلام

الصغرى المشروطة العامة والخاصة واختلاط الكبرى المطلقة العامة مع الصغرى المشروطة العامة
والخاصة والعرفية العامة والخاصة ولا فرق بين الضرورة الوقتية والمنتشرة وبين الضرورة الوصفية و
الذات الوصفية كونها في حد ذات النسبتين متافيتة بنوعها لا يمكن العام والاطلاق العام وما هو اخص منهما
في النسبة الاخرى فيلزم ان يوجد المتافاة المذكورة في الصغرى الممكنة العامة مع الكبرى الوقتية او
المنتشرة وبذلك يسلط الاختلاطات المنتجة من هذا الشكل أربعة وثلاثون وغير المنتجة خمسة وثلاثون فاجملت
المتافاة المذكورة على ظاهرها لم تكن موجودة في كثير من الاختلاطات المنتجة وان صرفت عن ظاهرها
على ما ذكرنا من موجودة في كثير من الاختلاطات الغير المنتجة آتية فتمثل الضابطة طردا وعكسا الى ههنا
الضابطة كما ذكره السيد المحشى حق لا ريب فيه والمحشى الفاضل يزيد اراد ان يدفع الاعتراض
المورد والمذكور ورام التقصى عنه فان هب الى ان المراد هو وصف اكبر وليس لوصف المستكنة
بالأكسدة بل هو المقصود وبني الكلام على هذا في شرح المتافاة واستدل على دورات الملافة وجودا
وعدمها على شرائط الجهة في الشكل الثاني ونحن نقول لا يتم الدلائل المذكورة لا نقول قوله واذا كان
مسلوبا عن ذاته بالفعل كان مسلوبا عن وصفه بالفعل ممنوع فانه يجوز في مثالنا هذا اكل كاتبة
ليس متعزلة الاصابه بالفعل سلب تعزله الاصابه عن ذات الكاتب ولا يجوز سلب تعزله الاصابه
عن وصف الكتابة وقوله وكذا اذا كانت الكبرى ممكنة والصغرى ضرورية عتزل ما ممنوع ايضا فان
المراد مثل ما مرانه يكون نسبة وصف الاوسط الى ذات الاكبر بما كان الايجاب مثلا واذا كان نسبة
وصف الاوسط الى ذات الاكبر بما كان مكانا كانت النسبة الى وصف الاكبر ايضا بالمكان ولا يخفى انه
لا يلزم من امكان الايجاب بالنظر الى الذات امكان الايجاب بالنظر الى الوصف كما في مثالنا
هذا اكل كاتبة ساكن الاصابه بالمكان فان ثبوت سكون الاصابه لذات الكاتب بالمكان
وليس ثبوت سكون الاصابه بوصف الكتابة بالمكان بل بالامتناع فلم يتم الدليل ولم يستقم
الضابطة وهذه شبهة عويصة لا يبرح دفعها فقط

تَحْتِ حَاشِيَةِ الضابطة لولانا إلى آخره رحمه الله تعالى

بجودات حیات و نباتات جمادات تمام متشکک نیست مگر نسبت یا مجردات
مرکبات بعد از تکلیف شود هرگاه که جنس تریا بفصل تریا هیچ کنی از تکلیف
خواند جود چون طلق مرسان را و اگر جنس معید را بفصل تریا هیچ کنی از تکلیف
گویی چون طلق انسان و هرگاه که جنس تریا با خاصه هیچ کنی از تکلیف گویند
چون حیوان خاک انسان را گویند امید یا با خاصه هیچ کنی از تکلیف خوانند
چون جسم مضاعف انسان را بخوبین اگر عرض عام با با خاصه هیچ کنی از تکلیف خوانند
موجود مضاعف انسان را بلکه جنس نفس و جود با سیمیه و حقائق موجوده و در هیچ
استهوان اسکینه و ذرات اعتباریه چون اصطلاحات مخفی مثل کله و اسف و غیره
حرف و معنی بی شمول اسکینه پیش از بل عبارت از معنی حرفی است و تقاسم را بر معنی
و نه نه نه فصل و صلات و جهت و دلیل البتة صریح و نقیصه و نقیصه بر سه قسم
یکی طایفه مرکبات شاد و منفرد مثل انسان که با سیمیه و جود و انسان پس
بکتابت و از اسباب بخواند و محکوم علیه را و در طایفه مجموع خواند و محکوم علیه را و محمول
شرطیه متصله آن مرکبات شاد و نقیصه که میان ایشان حکم کرده باشد با اتصال چو
کلمات نشاء طالع کان النهار موجود و این را بوجهی که با حکم کرده باشد بصلب
چنانچه در بیان صحت و وجود و نام و مقدار مدق و مدق و غیره

۱۰۰

مجرورات حیوانات نباتات جمادات تمام مشترک نیست مگر نسبت یا مجرورات
 مرثبات بعد مختلفه شود و هرگاه که جنس قریباً بفصل قریب حججی کنی از جنس
 خوانند و از حیوان ملحق انسان را اگر جنس بعدی بفصل قریب حجج کنی اگر جنس
 گویند چون ملحق انسان را هرگاه که جنس قریباً با خاصه حجج کنی از مرثبات گویند
 چون حیوان صاحب انسانی را اگر جنس بعدی با خاصه حجج کنی از مرثبات قاضی اند
 چون جنس صاحب انسانی را همچنین اگر جنس خاص با خاصه حجج کنی از مرثبات قاضی اند
 موجود صاحب انسانی را بلکه جنس فصل حد و امتیاز و حقایق موجوده در حق
 استوانه اسکینند و در غیبهات اعتبار نیز چون اصطلاحات نمایه مثل کلاه و سحر و جادو
 حرکت و سحر و جادو اسکینند و غیر این اهل عریضه حذبی معرفت باشد انقسام را در
 و من فی فصل و صلاحت حجج دلیل البتة صدق انقضائشان و قضیه بر سه
 یکی طایفه آن مرکب باشد از دو مفروض اول انسان که شیء از موجودات انسانی است
 بکار تجر از سایر الیخ و از محکوم علیه را در حلیه و جنوع خوانند و دوم را محمول
 شرطیه تصدیق آن مرکب باشد از دو قضیه که میان ایشان حکم کرده باشد باقتضال چون
 کل کائنات است یا لکل انما موجود اولی و غیر اینها یا حکم کرده باشد سلب
 پس این حکم بر آن صدق موجود در آن قرار بر قدر موقوف علیه است

مجلس شورای اسلامی
جمهوری اسلامی ایران
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
سازمان اسناد و کتابخانه ملی
کتابخانه ملی ایران

[illegible][illegible][illegible]

۱- در این کتاب، در هر فصل، ابتدا یک متن عربی از قرآن کریم
 آمده است که در آن، خداوند تعالی، یکی از صفات خود را
 بیان کرده است. سپس، در هر فصل، یک متن فارسی از تفسیر
 قرآن کریم آمده است که در آن، مفسران، یکی از صفات خداوند
 تعالی را بیان کرده است.

[illegible]

مجلس شورای اسلامی
جمهوری اسلامی ایران

فمنه كذا...
فمنه كذا...
فمنه كذا...
فمنه كذا...
فمنه كذا...

[illegible]

ط
مردمان و عوام
و غیره که در این
کتاب مذکور است
در این کتاب

[illegible]

این کلام در دو قسم است
 یکی در بیان اقسام قضیه
 و دیگری در بیان اقسام
 موضوع و محمول
 و این کلام در دو قسم است
 یکی در بیان اقسام قضیه
 و دیگری در بیان اقسام
 موضوع و محمول

یا مقتضی باشد فصل فی جنانچه ناطق در هم برود و نوع است کامل و ناقص
 در هم کامل از گونید که مرکب باشد از جنس خاصه چنانچه گوی در هم انسان
 حیوان ضاحک هم فصل از گونید که مرکب باشد از جنس بعید و خاصه چنانکه
 گوی در هم انسان بعید ضاحک یا مقتضی باشد بر خاصه چنانچه در هم
 انسان ضاحک فصل قضیه برود و نوع است یکی قضیه حملیه و دوم قضیه
 قضیه حملیه مرکبی را گونید که در وی حکم کنند بی ثبوت جز و دوم جز و اول
 جز و دوم از جز و اول چنانچه گوی زید عالم است یا عالم نیست جز و اول
 موضوع گونید و جز و دوم را محمول و قضیه حملیه بر انواع است یکی شخصی
 یعنی قضیه را گونید که موضوع او جزئی و حقیقی باشد چون زید انسان زید
 لیس بجای دوم نهمله یعنی قضیه که موضوع او کلی باشد مجرد از لفظ حاضر
 الانسان حیوان الانسان لیس بجز سوم محصوره یعنی قضیه که لفظ حاضر
 در آمده باشد و حاضر چهار لفظ است چون کل و بعض و لاشئ و لیس بعض
 چون کل انسان حیوان بعضی لیس انسان لاشئ لیس الانسان بجز
 بعضی لیس الانسان لیس بعضی لیس الانسان بان فصل قضیه حملیه

در دو قسم است
 یکی در بیان اقسام قضیه
 و دیگری در بیان اقسام
 موضوع و محمول
 و این کلام در دو قسم است
 یکی در بیان اقسام قضیه
 و دیگری در بیان اقسام
 موضوع و محمول

اوسط

و این کلام در دو قسم است
 یکی در بیان اقسام قضیه
 و دیگری در بیان اقسام
 موضوع و محمول
 و این کلام در دو قسم است
 یکی در بیان اقسام قضیه
 و دیگری در بیان اقسام
 موضوع و محمول

این کلام در دو قسم است
 یکی در بیان اقسام قضیه
 و دیگری در بیان اقسام
 موضوع و محمول
 و این کلام در دو قسم است
 یکی در بیان اقسام قضیه
 و دیگری در بیان اقسام
 موضوع و محمول

نقیض عبارت است از آنچه که مقابل محکوم علیه محکوم نقیض کنی و محکوم با
 نقیض محکوم علیه کنی با بقای صدق کذب چنانچه اگر خواستی این قضیه که
 کل انسان حیوان باشد عکس نقیض کنی گویی که لا حیوان الا انسان فصل بن آنکه
 در اصطلاح منطق اگر استدلال از عام به خاص کنی از اقسامش این چهارچیز
 گویی که کل انسان حیوان کل حیوان حیات نتیجه هر یک کل انسان حیات و اگر از خاص به
 عام استدلال کنند آنرا استقرار گویند چنانچه هر یک حیوان اعمی منجم که گاه
 مضاعف فاعل می صبیان و اگر از خاص به خاص استدلال کنند آنرا تبشیل
 گویند چنانچه گویی شجر حادث است زیرا که جسم است پس این یک فاعل خبر حادث
 باشد زیرا که او نیز جسم است استقرار و تبشیل علم ظنی است قطع فیصل قیاس
 بر دو نوع است یکی تفرافی و هم استثنائی اقترافی آنرا گویند که نتیجه آن قیاس
 یا نقیض نتیجه در مقدمات آن قیاس منکر نباشد چنانکه گویی که کل انسان حیوان
 و کل حیوان حیات یعنی کل انسان حیات در مقدمات قیاس منکر نیست و
 استثنائی قیاسی گویند که نتیجه یا نقیض نتیجه در مقدمات آن قیاس منکر نباشد
 چنانچه گویی اگر این شخص انسان است او حیوان باشد لکن انسان است پس او

نقیض عبارت است از آنچه که مقابل محکوم علیه محکوم نقیض کنی و محکوم با
 نقیض محکوم علیه کنی با بقای صدق کذب چنانچه اگر خواستی این قضیه که
 کل انسان حیوان باشد عکس نقیض کنی گویی که لا حیوان الا انسان فصل بن آنکه
 در اصطلاح منطق اگر استدلال از عام به خاص کنی از اقسامش این چهارچیز
 گویی که کل انسان حیوان کل حیوان حیات نتیجه هر یک کل انسان حیات و اگر از خاص به
 عام استدلال کنند آنرا استقرار گویند چنانچه هر یک حیوان اعمی منجم که گاه
 مضاعف فاعل می صبیان و اگر از خاص به خاص استدلال کنند آنرا تبشیل
 گویند چنانچه گویی شجر حادث است زیرا که جسم است پس این یک فاعل خبر حادث
 باشد زیرا که او نیز جسم است استقرار و تبشیل علم ظنی است قطع فیصل قیاس
 بر دو نوع است یکی تفرافی و هم استثنائی اقترافی آنرا گویند که نتیجه آن قیاس
 یا نقیض نتیجه در مقدمات آن قیاس منکر نباشد چنانکه گویی که کل انسان حیوان
 و کل حیوان حیات یعنی کل انسان حیات در مقدمات قیاس منکر نیست و
 استثنائی قیاسی گویند که نتیجه یا نقیض نتیجه در مقدمات آن قیاس منکر نباشد
 چنانچه گویی اگر این شخص انسان است او حیوان باشد لکن انسان است پس او

اوسط

[illegible]

حاصله غیر صورت نسبت مذکوره است آنرا تصور خوانند پس علم که عبارت
از ادراک سه مختصر شد و تصور تصدیق فصل بعد ازین معلوم شود که
نسبت چیزی به چیزی خواه با یک یا با جمعی از اشیاء باشد یکی علمی چنانکه
معلوم شد و ماضی چنانکه گوئی اگر آفتاب برده باشد روز یا شب یا گوی
نیست چنین که اگر آفتاب برده باشد شب باشد و ماضی چنانکه گوئی
عدو یا توطع باشد یا فردا گوی نیست چنین که این شخص یا انسان باشد یا
چون آن پس ادراک نسبت علمی ماضی یا با جمعی یا بلب تصدیق
باشد آنرا حکم غیر خوانند و ادراک رای آنها تصور باشد و چون تصدیق
ادراک نسبت چیزی است چیزی با یک یا با جمعی یا با جمعی از اشیاء تصور
یکی تصور متساوی که از آنرا محمول علیه خوانند دوم تصور متساوی که از آنرا محمول بر خوانند
سوم تصور نسبت بر این که از آنرا نسبت علیه خوانند مثلاً از تصدیق آنکه زید
قائم است چنانچه از آن تصور زید که محمول علیه است از تصور قائم که محمول بر
است و از تصور نسبت میان زید و قائم که نسبت حکم است تا بعد از آن ادراک
آن نسبت بر وجه ابحاث یا بلب جاصل شود پس هر تصدیق موقوف شد بر

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

تصاویر حاصل در سبب و عدم باطل است و اما سبب
محکوم علیه تصور محکوم به تصور نسبت حکم لکن هیچکدام از این تصورات
ناشئه از دال تحقیق خبر تصدیق نیست فصل بی آنکه تصور بر دو قسم است
یکی آنکه در حصول و احتیاج باشد نظری فکری نباشد چون تصور حوریت و
و سیاهی سفیدی مانند آن این قسم را تصور ضوری خوانند دوم آنکه
در حصول و احتیاج باشد نظری فکری چون تصور بی و ملک چنین
مانند آن این قسم را تصور نظری خوانند و بر همین قیاس تصدیق نیز بر دو
قسم است یکی تصدیق ضوری که محتاج نباشد نظری فکری چون تصدیق
با آنکه آنرا بدین شئت آتش گرم است دوم تصدیق نظری که محتاج باشد
نظری فکری چون تصدیق با آنکه صانع عالم موجود است عالم حادث است
و غیر آن فصل تصور نظری از تصور ضوری تصدیق نظری را از تصدیق
ضوری سه تنه خوانند بطریق نظر و فکر آن عبارت است از ترتیب تصورات
با تصدیقات حاصله و بهرگاه که حصول تصویری یا تصدیقی که حاصل
نموده باشد خفا که تصور حیوان یا تصور مطلق جمیع کلماتی حیوان مطلق از خفا
تصور انسان که حاصل نموده باشد حاصل شود و چنانکه تصدیق با آنکه عالم متعین
است

کبری

بسیار از این تصاویر و تصدیقات حاصل در سبب و عدم باطل است و اما سبب محکوم علیه تصور محکوم به تصور نسبت حکم لکن هیچکدام از این تصورات ناشئه از دال تحقیق خبر تصدیق نیست فصل بی آنکه تصور بر دو قسم است یکی آنکه در حصول و احتیاج باشد نظری فکری نباشد چون تصور حوریت و سیاهی سفیدی مانند آن این قسم را تصور ضوری خوانند دوم آنکه در حصول و احتیاج باشد نظری فکری چون تصور بی و ملک چنین مانند آن این قسم را تصور نظری خوانند و بر همین قیاس تصدیق نیز بر دو قسم است یکی تصدیق ضوری که محتاج نباشد نظری فکری چون تصدیق با آنکه آنرا بدین شئت آتش گرم است دوم تصدیق نظری که محتاج باشد نظری فکری چون تصدیق با آنکه صانع عالم موجود است عالم حادث است و غیر آن فصل تصور نظری از تصور ضوری تصدیق نظری را از تصدیق ضوری سه تنه خوانند بطریق نظر و فکر آن عبارت است از ترتیب تصورات با تصدیقات حاصله و بهرگاه که حصول تصویری یا تصدیقی که حاصل نموده باشد خفا که تصور حیوان یا تصور مطلق جمیع کلماتی حیوان مطلق از خفا تصور انسان که حاصل نموده باشد حاصل شود و چنانکه تصدیق با آنکه عالم متعین است

تصاویر حاصل در سبب و عدم باطل است و اما سبب محکوم علیه تصور محکوم به تصور نسبت حکم لکن هیچکدام از این تصورات ناشئه از دال تحقیق خبر تصدیق نیست فصل بی آنکه تصور بر دو قسم است یکی آنکه در حصول و احتیاج باشد نظری فکری نباشد چون تصور حوریت و سیاهی سفیدی مانند آن این قسم را تصور ضوری خوانند دوم آنکه در حصول و احتیاج باشد نظری فکری چون تصور بی و ملک چنین مانند آن این قسم را تصور نظری خوانند و بر همین قیاس تصدیق نیز بر دو قسم است یکی تصدیق ضوری که محتاج نباشد نظری فکری چون تصدیق با آنکه آنرا بدین شئت آتش گرم است دوم تصدیق نظری که محتاج باشد نظری فکری چون تصدیق با آنکه صانع عالم موجود است عالم حادث است و غیر آن فصل تصور نظری از تصور ضوری تصدیق نظری را از تصدیق ضوری سه تنه خوانند بطریق نظر و فکر آن عبارت است از ترتیب تصورات با تصدیقات حاصله و بهرگاه که حصول تصویری یا تصدیقی که حاصل نموده باشد خفا که تصور حیوان یا تصور مطلق جمیع کلماتی حیوان مطلق از خفا تصور انسان که حاصل نموده باشد حاصل شود و چنانکه تصدیق با آنکه عالم متعین است

حال الفاظ باعتبار دلالت و بر معنی فصل دلالت بودن شیئی بر صحتی که
 از علم بی لازم آید علم شیئی دیگر و آن شیئی اول ادال گویند ثانی را مدلول
 وضع تخصیص شیئی است شیئی دیگر و هر یک از علم شیئی اول حاصل شود علم شیئی
 ثانی پس وضع سببی است از اسباب لک اقسام لک حکم استقرار بر سه قسم
 اول لالت صنعیه که وضع را در مدخل است و آن الفاظ باشد چون لالت
 لفظ زید به ذاتی در غیر الفاظ باشد چون لالت خطوط و عقود و اشارات
 و نصب معانی که از نشان مفهوم گردد و دوم لالت عقلیه که مقتضای عقل است
 و این نیز در الفاظ باشد چون لالت لفظ ویر که مسموع باشد از وای جمل
 بر وجود لافظ و در غیر الفاظ باشد چون لالت مصنوع بر صانع سوم دلالت
 طبعیه که مقتضای طبع باشد و این در الفاظ یافته شود چون لالت اح
 بر در سینه و در غیر الفاظ باشد چون لالت حمت بر جبل و صفت بر جبل
 فصل آنچه در دلالت معتبر است لالت لفظیه وضعیه است یا که فاده استفا
 به المی معقود یا بر طریق است این لالت منحصر است در مطابقت و تضمن و
 التزام و مطابقت لالت لفظ است بر تمام معنی موضوع که خود از آنست که

کبری

در بیان دلالت و بر معنی فصل دلالت بودن شیئی بر صحتی که از علم بی لازم آید علم شیئی دیگر و آن شیئی اول ادال گویند ثانی را مدلول وضع تخصیص شیئی است شیئی دیگر و هر یک از علم شیئی اول حاصل شود علم شیئی ثانی پس وضع سببی است از اسباب لک اقسام لک حکم استقرار بر سه قسم اول لالت صنعیه که وضع را در مدخل است و آن الفاظ باشد چون لالت لفظ زید به ذاتی در غیر الفاظ باشد چون لالت خطوط و عقود و اشارات و نصب معانی که از نشان مفهوم گردد و دوم لالت عقلیه که مقتضای عقل است و این نیز در الفاظ باشد چون لالت لفظ ویر که مسموع باشد از وای جمل بر وجود لافظ و در غیر الفاظ باشد چون لالت مصنوع بر صانع سوم دلالت طبعیه که مقتضای طبع باشد و این در الفاظ یافته شود چون لالت اح بر در سینه و در غیر الفاظ باشد چون لالت حمت بر جبل و صفت بر جبل فصل آنچه در دلالت معتبر است لالت لفظیه وضعیه است یا که فاده استفا به المی معقود یا بر طریق است این لالت منحصر است در مطابقت و تضمن و التزام و مطابقت لالت لفظ است بر تمام معنی موضوع که خود از آنست که

در بیان دلالت و بر معنی فصل دلالت بودن شیئی بر صحتی که از علم بی لازم آید علم شیئی دیگر و آن شیئی اول ادال گویند ثانی را مدلول وضع تخصیص شیئی است شیئی دیگر و هر یک از علم شیئی اول حاصل شود علم شیئی ثانی پس وضع سببی است از اسباب لک اقسام لک حکم استقرار بر سه قسم اول لالت صنعیه که وضع را در مدخل است و آن الفاظ باشد چون لالت لفظ زید به ذاتی در غیر الفاظ باشد چون لالت خطوط و عقود و اشارات و نصب معانی که از نشان مفهوم گردد و دوم لالت عقلیه که مقتضای عقل است و این نیز در الفاظ باشد چون لالت لفظ ویر که مسموع باشد از وای جمل بر وجود لافظ و در غیر الفاظ باشد چون لالت مصنوع بر صانع سوم دلالت طبعیه که مقتضای طبع باشد و این در الفاظ یافته شود چون لالت اح بر در سینه و در غیر الفاظ باشد چون لالت حمت بر جبل و صفت بر جبل فصل آنچه در دلالت معتبر است لالت لفظیه وضعیه است یا که فاده استفا به المی معقود یا بر طریق است این لالت منحصر است در مطابقت و تضمن و التزام و مطابقت لالت لفظ است بر تمام معنی موضوع که خود از آنست که

و او را از معنی نبی بود و آنجا دلالت التام باشد بر معنی اگر موضوع لفظ مکرر باشد
باشد و او را از معنی نبی نباشد آنجا دلالت تقصیر باشد بر معنی **فصل نظر** راجع
در موضوعی که خود استعمال کنند یا از حقیقت خوانند و چون در هر موضوعی که
خارج وی استعمال کنند مجاز خوانند و آنجا احتیاج بقصر باشد **فصل نظر** راجع
بمعنی موضوعی که باشد آنرا مفرد خوانند اگر زیاد باشد آنرا مشترک خوانند و در
هر معنی محتاج بقصر باشد چون لفظ **طیس** و اگر دو لفظ از برای یک معنی موضوع
باشد آنرا تکرار خوانند چون انسان **البشر** و اگر یکی بر موضوعی که دیگر باشد
آنرا تثنیاء خوانند چون انسان و **فصل** لفظ و ال در معنی مطابقت
بر دو قسم مفرد و مکرر که با یک باشد که جزو لفظ وی دلالت کن بر جزو
مقصود وی و دلالتش مقصود باشد چون آبی **الحجارة** و مفرد است که این چنین
نباشد و این بر چهار قسم باشد یکی آنکه جزو ندارد چون **هذه** استفهام دوم آنکه
جزو دارد و یکی آن جزو دلالت بر جزو معنی ندارد و **صل** چون **یوم** که جزو
دارد و آن جزو دلالت را در معنی لیکن بر جزو معنی مقصود دلالت را در چون
مسافر شد و حالت **علیت** چهارم آنکه جزو دارد و آن جزو دلالت را در جزو

و حقیقت افراد نمود باشد آنکه تمام حقیقت افراد نمود باشد نوع حقیقی خوانند
چون آنکه آن تمام ماست وید و عمر و بکر و خالد است ایشانرا از یک دیگر
متمایزی نیست الا بعبارة من مشخصه معینه که حقیقت و ماهیت انسان در غل
ندارد و چون نوع حقیقی تمام است افراد خودست افراد وی متفقه الحقیقه باشند
پس گاه که از فرد وی یا از فرد وی بآهو سوال کنند آن نوع در جواب
شود پس نوع کلی باشد که مقول شود زیرا امور متفقه الحقیقه در جواب آهو مثلاً
هرگاه که گویند ازید و عمر و بکر و خالد انسان باشد و آنکه جزو حقیقت افراد
باشد که از ذاتی گویند آن منحصرت و جنس فصل بر یکالآن جزو حقیقت افراد
نمود اگر تمام مشترک باشد میان این حقیقت حقیقت دیگر آرا جنس خوانند و مر
تمام مشترک آنست که میان آنج و حقیقت هیچ جزو مشترک خارج از آن
نباشد چون حیوان که تمام مشترکست میان حقیقت انسان حقیقت
فرد نیز که انسان فرد است با یکدیگر مشترک اند و ذاتیات بسیار چون چهره و
قابل العبارة مثلاً و نامی و حاسن متحرک بالا راده و حیوان عبارت از این
مجموعست و جنس چون تمام مشترکست میان امور مختلفه افعال

هرگاه که از ان امور مختلفه احتیاج بآیه سوال کنند عین جواب قبل شود
 شد که هرگاه که از ان امور غیر آیه سوال کنند جواب ان باشد زیرا که
 سوالی که تمام حقیقت مشترک است آن حیوان است و اگر از
 ان سوال کردیم که آیه سوال از تمام حقیقت مشترک او باشد میوه
 و جواب آن که گفت بیکه در جواب آن سخن این را گفت از اینجا معلوم
 شد که جنس کلی است که مقول خود را بر آن مختلفه احتیاج در جواب
 و شاید که یک حقیقت را اجناس متعدد باشد بعضی فوق بعضی تحت
 چون حیوان که جنس ان است فوق جمعی است و فوق جمعی هم
 مطلق است فوق جمعی مطلق و بر آن جمعی که در جواب است
 در ان جنس واقع شود که از جنس قریب خوانند چون حیوان که هر چه باشد
 حیوانیت مشترک است چون و از ان انسان رسوال جمع کنی چرا
 حیوان باشد از ان جنس که در جواب از جمیع مشارکات واقع نشود و از
 جنس تبعید خوانند چون جمعی نامی که مشترک است میان انسان حیوان
 و نباتات لیکن در جواب سوال از انسان با نباتات مقول میشود و در

(۳۳)

کبری

در جواب سوال از ان امور مختلفه احتیاج بآیه سوال کنند عین جواب قبل شود
 شد که هرگاه که از ان امور غیر آیه سوال کنند جواب ان باشد زیرا که
 سوالی که تمام حقیقت مشترک است آن حیوان است و اگر از
 ان سوال کردیم که آیه سوال از تمام حقیقت مشترک او باشد میوه
 و جواب آن که گفت بیکه در جواب آن سخن این را گفت از اینجا معلوم
 شد که جنس کلی است که مقول خود را بر آن مختلفه احتیاج در جواب
 و شاید که یک حقیقت را اجناس متعدد باشد بعضی فوق بعضی تحت
 چون حیوان که جنس ان است فوق جمعی است و فوق جمعی هم
 مطلق است فوق جمعی مطلق و بر آن جمعی که در جواب است
 در ان جنس واقع شود که از جنس قریب خوانند چون حیوان که هر چه باشد
 حیوانیت مشترک است چون و از ان انسان رسوال جمع کنی چرا
 حیوان باشد از ان جنس که در جواب از جمیع مشارکات واقع نشود و از
 جنس تبعید خوانند چون جمعی نامی که مشترک است میان انسان حیوان
 و نباتات لیکن در جواب سوال از انسان با نباتات مقول میشود و در

استقامت جان انسان فرزند تمام جسم نازک زنی است میان انسان آن تمام است و این که در آن است

جواب سوال از انسان با حیوانات دیگر مقول نمیشود و جنس که جواب
چون خرس^{۱۲} بکرن^{۱۳} از جنس انان خوانده شد^{۱۴}
از جمیع مشارکات در وی دو مرتبه باشد بعید یک مرتبه باشد چون
جسم نامی و اگر جواب در آن جنس سه مرتبه باشد بعید دو مرتبه باشد چه
جسم مطلق و علی بن ابی القیس و ابوالجاس^{۱۵} اجنس علی خوانند چون
جوهر در مثال مذکور و اقرب اجناس^{۱۶} اجنس سافل خوانند چون جوهر
درین مثال و آنچه میان جنس علی و سافل باشد از اجنس متوسط خوانند
چون جسم امی جسم مطلق در مثال اینست بیان آن جزو که تمام مشترک
است اگر آن جزو حقیقت افراد تمام مشترک نباشد آنرا فصل خوانند
زیرا که آن حقیقت افراد را تمیز کند از غیر نیز جوهری خواهد آن جزو مشترک
نباشد اصلا چون ناطق که مخصوص است بحقیقت افراد انسان پس
این حقیقت از تمایز بیات تمیز میکند و این فصل قریب خوانند
و خواه مشترک باشد اما تمام مشترک نباشد که بوی نیز تمیز حقیقت شود
از بعضی بیات چون جئاس^{۱۷} این فصل بعید خوانند و باجمه فصل مشترک
است جوهری پس او کف باشد که در جواب امی^{۱۸} فنی^{۱۹} هوئی^{۲۰} جوهر واقع شود
پس فنی^{۲۱} حس است^{۲۲}

[illegible]

فصل پنجم آنکه نوع زمینی دیگرست که از انواع اضافی خوانند و او را ماهیاتی
 است که جنس مقول شود بر وی بر با همیت و دیگر در جواب با هم چون انسان
 که مقول می شود بر وی و بر فرس حیوان و در جواب با هم و نوع اضافی
 شاید که نوع حقیقی باشد چنانکه گفته و شاید که نباشد چون حیوان که نوع
 اضافی جسم نامی است و جسم نامی که نوع اضافی جسم است و جسم که نوع
 اضافی جوهر است و اما آن کلی که از حقیقت افراد خارج است اگر
 مخصوص بیک حقیقت باشد آنرا خاصه خوانند و او حقیقت التیرکن از
 غیر تیر عنی پس او کلی باشد که مقول شود در جواب با همی یعنی ماهی
 چون ضاحک نسبت با انسان و اگر شتر که ش میانی حقیقت یا بیشتر
 آنرا عرض عام خوانند چنان می که مشترک است میان انسان حیوانات
 پس کلیات که در هر جنس و نوع و جنس و فصل و خاصه عرض عام فصل
 معروف بر چهار قسم است اول حد تمام و آن مرکب باشد از جنس قریب و
 فصل قریب چون حیوان ناطق و تعریف انسان دوم حد ناقص و
 آن مرکب باشد از جنس بعید و فصل قریب چون جسم نامی ناطق یا جسم

کبری

فصل پنجم آنکه نوع زمینی دیگرست که از انواع اضافی خوانند و او را ماهیاتی است که جنس مقول شود بر وی بر با همیت و دیگر در جواب با هم چون انسان که مقول می شود بر وی و بر فرس حیوان و در جواب با هم و نوع اضافی شاید که نوع حقیقی باشد چنانکه گفته و شاید که نباشد چون حیوان که نوع اضافی جسم نامی است و جسم نامی که نوع اضافی جسم است و جسم که نوع اضافی جوهر است و اما آن کلی که از حقیقت افراد خارج است اگر مخصوص بیک حقیقت باشد آنرا خاصه خوانند و او حقیقت التیرکن از غیر تیر عنی پس او کلی باشد که مقول شود در جواب با همی یعنی ماهی چون ضاحک نسبت با انسان و اگر شتر که ش میانی حقیقت یا بیشتر آنرا عرض عام خوانند چنان می که مشترک است میان انسان حیوانات پس کلیات که در هر جنس و نوع و جنس و فصل و خاصه عرض عام فصل معروف بر چهار قسم است اول حد تمام و آن مرکب باشد از جنس قریب و فصل قریب چون حیوان ناطق و تعریف انسان دوم حد ناقص و آن مرکب باشد از جنس بعید و فصل قریب چون جسم نامی ناطق یا جسم

فصل پنجم آنکه نوع زمینی دیگرست که از انواع اضافی خوانند و او را ماهیاتی است که جنس مقول شود بر وی بر با همیت و دیگر در جواب با هم چون انسان که مقول می شود بر وی و بر فرس حیوان و در جواب با هم و نوع اضافی شاید که نوع حقیقی باشد چنانکه گفته و شاید که نباشد چون حیوان که نوع اضافی جسم نامی است و جسم نامی که نوع اضافی جسم است و جسم که نوع اضافی جوهر است و اما آن کلی که از حقیقت افراد خارج است اگر مخصوص بیک حقیقت باشد آنرا خاصه خوانند و او حقیقت التیرکن از غیر تیر عنی پس او کلی باشد که مقول شود در جواب با همی یعنی ماهی چون ضاحک نسبت با انسان و اگر شتر که ش میانی حقیقت یا بیشتر آنرا عرض عام خوانند چنان می که مشترک است میان انسان حیوانات پس کلیات که در هر جنس و نوع و جنس و فصل و خاصه عرض عام فصل معروف بر چهار قسم است اول حد تمام و آن مرکب باشد از جنس قریب و فصل قریب چون حیوان ناطق و تعریف انسان دوم حد ناقص و آن مرکب باشد از جنس بعید و فصل قریب چون جسم نامی ناطق یا جسم

خوانند خواه موجب باشد چون زیر قالمست خواه سالبه چون زیر قالمست
نیست اگر محکوم علیه محکوم به بغیر اد حکم مفروض باشد آن قضیه را غیر طریقه
خوانند پس اگر حکم انفصال است شرطیه منفصله خوانند خواه موجب چنانکه گوی
اگر آفتاب برآمده باشد روز موجود است خواه سالبه چنانکه گوی نیست
اگر آفتاب برآمده باشد شب موجود باشد اگر حکم انفصال است آن
قضیه را شرطیه منفصله خوانند خواه موجب چنانکه گوی که این عدد زوج
باشد یا فرد خواه سالبه چنانکه گوی نیست چنانکه این عدد زوج باشد
یا قسم همتا و مین اطلاق حکمیه منفصله و منفصله بر موجبات ظاهر است
و بر سبب الب بواسطه آنکه مناسب با موجبات در اطراف فصل
محکوم علیه را در قضیه حکمیه موضوع خوانند و محکوم به را محمول آن لفظ
که دلالت کند بر نسبت حکمیه حکم معانیر از رابطه خوانند چون لفظ بود
زیر بود قالم و لفظ است که در زیر قالمست و حرکت کسر که در زیر
و غیر با جمله هر چه دلالت کند بر رابطه میان موضوع و محمول که او را
رابطه گویند و در قضیه شرطیه محکوم علیه را مقدم و محکوم به را اتالی

که انسان و بهائم و طیور را در بر حال حیوان که کلی ایشان است عموم
تمثیل کند آن استدلال است بحال جزئی بر حال جزئی دیگر چنانکه گوئی
نبشید حرام است بنا بر آنکه خمر حرام است زیرا که هر دو جزئی هستند پس اگر اند
فصل استقرار تمثيل مفيد باشد و قیاس مفید یقین باشد
پس عمده در باب تحصیل تصدیقات قیاس است آن عبارتست
از قول مؤلف از قضایا که لازم آید از وی لذاته قول دیگر چنانکه گوئی
عالم متغیر است و هر چه متغیر است حادث است پس لازم آمد که عالم حادث
باشد. قیاس بردو قسم است یکی اقترانی که در وی نتیجه یا نقیض نتیجه
بالفعل مذکور نباشد چنانکه مذکور شد دوم استثنائی که در وی نتیجه
یا نقیض نتیجه بالفعل مذکور باشد چنانکه گوئی اگر این آدمی باشد
حیوان باشد لیکن آدمی است پس حیوان باشد لیکن حیوان نیست
پس آدمی نیست **فصل قیاس اقترانی یا حملی** باشد یعنی مرکب حملیات
یا غیر حملی باشد و قسم اول اظهر است پس بروی اقتضا کنیم و آن
چهار نوع است زیرا که نسبت میان موضوع و محمول چون مجهول باشد

[illegible]

سالمه جزئیه باشد شکل اول منتج محصورات اربعه است و شرط
شکل ثانی آن است که مقدمتین وی مختلفین باشد و بحای سلب
یعنی یکی موجب باشد و دیگری سالمه و کبری وی کلیه باشد و ضرر
نتیجه وی نیز چهار است اول موجب کلیه صغری و سالمه کلیه کبری چنانکه
همه صحیح است و پنج از آن نیست پس پنج از ج نیست دوم
عکس این چنانکه پنج از ج نیست و همه آب است پس پنج از ج
آن نیست سوم و حجب جزئیه صغری و سالمه کلیه کبری چنانکه بعضی
است و پنج از آن نیست پس بعضی ج آن نیست چهارم سالمه جزئیه
صغری و موجب کلیه کبری چنانکه بعضی ج نیست و همه آب است
بعضی ج آن نیست پس نتیجه شکل نیست الا سالمه و اما جزئیه
شرط شکل آن است که صغری وی موجب باشد و یکی از مقدمتین
وی کلیه باشد و ضرر وی شش است منتج ایجابی فی سلب منتج

[illegible][illegible]

مجلس فیضی
در کمال انوار و جلال
در کمال انوار و جلال

در کمال انوار و جلال
در کمال انوار و جلال
در کمال انوار و جلال

در کمال انوار و جلال
در کمال انوار و جلال
در کمال انوار و جلال

در کمال انوار و جلال
در کمال انوار و جلال
در کمال انوار و جلال

در کمال انوار و جلال
در کمال انوار و جلال
در کمال انوار و جلال

در کمال انوار و جلال
در کمال انوار و جلال
در کمال انوار و جلال

جزئی و آن سه که پنج ایجاب جزئی است اول موجبیت کلیتین چنانکه
همه پنج است و همه آب است دوم صغری موجب جزئی و کبری
موجب کلیه چنانکه بعضی ج است و همه آب است سوم صغری
موجب کلیه کبری موجب جزئی و همه چنانکه همه ج است و بعضی
است پس نتیجه این هر سه ضرب بعضی معجم است و آن سه که پنج
جزئی است اول موجب کلیه صغری و سالبه کلیه کبری چنانکه همه ج است
است پس پنج از آب نیست دوم موجب جزئی صغری و سالبه کلیه کبری
چنانکه همه ج است پس پنج از آب نیست سوم موجب کلیه کبری و
سالبه جزئی و همه کبری چنانکه همه ج است و بعضی آب نیست و
پنج هر سه ضرب این است که بعضی ج نیست و شکل این بهیه
است از طبع پس در انبیا و دریم اقیاس استثنائی بر دو قسم است یکی
انقضائی دوم انقضائی انقضائی است که مرکب شد از مصلک و مصلی

در کمال انوار و جلال
در کمال انوار و جلال
در کمال انوار و جلال

در کمال انوار و جلال
در کمال انوار و جلال
در کمال انوار و جلال

در کمال انوار و جلال
در کمال انوار و جلال
در کمال انوار و جلال

در کمال انوار و جلال
در کمال انوار و جلال
در کمال انوار و جلال

در کمال انوار و جلال
در کمال انوار و جلال
در کمال انوار و جلال

در کمال انوار و جلال
در کمال انوار و جلال
در کمال انوار و جلال

در کمال انوار و جلال
در کمال انوار و جلال
در کمال انوار و جلال

در کمال انوار و جلال
در کمال انوار و جلال
در کمال انوار و جلال

در کمال انوار و جلال
در کمال انوار و جلال
در کمال انوار و جلال

یا وضع مقدم و آخر نتیجه وضع تالی باشد چنانکه گوئی که اگر این جسم انسان
باشد حیوان باشد لیکن انسان است پس حیوان باشد یا مرکب از منفصله
از مسمیه یا رفع تالی یا آخر نتیجه رفع مقدم است چنانکه گوئی و در مثال مذکور
لیکن حیوان نیست پس انسان نباشد و اما انفصالی است که مرکب
باشد از منفصله حقیقیه یا وضع احدی بخیرین این را نتیجه رفع جزو دیگر
باشد و یا رفع احدی بخیرین این را نتیجه وضع جزو دیگر باشد پس لام را چنان
نتیجه باشد چنانکه گوئی این عدد یا زوج است یا فرد لیکن زوج است پس
فرد نیست لیکن فرد است پس زوج نیست لیکن زوج نیست پس فرد باشد
لیکن فرد نیست پس زوج باشد یا مرکب باشد از منفصله مانعاً از اجمع
یا وضع احدی بخیرین و آخر نتیجه رفع جزو دیگر باشد پس او را دو نتیجه باشد
چنانکه گوئی این جسم یا شجر است یا حجر لیکن شجر است پس حجر نیست لیکن
حجر است پس شجر است یا مرکب باشد از منفصله مانعاً از امل و یا رفع احدی بخیرین
او را نتیجه وضع جزو دیگر باشد پس نتیجه او را دو است چنانکه گوئی این جسم
یا لا حجر است یا لا شجر لیکن حجر است پس لا شجر باشد لکن شجر است پس لا حجر باشد

بستان زبانه
 استغفار در بار
 ادب و عبادت
 در معنی
 از معنی
 ایستادن
 ایستادن

[illegible]

1000

تأملوا وضعه بالمطابقة وعلى جزئه بالتضمن
 ان كان لجزء وعلى ما ذكره في الذهن بالاتزام
 كالانسان فانه يدل على الحيوان بالنطاق بالمطابقة
 وعلى حد ما بالتضمن وقابل للعلم وصنعه الكتابية
 بالاتزام تمام اللفظ اما مفرح وهو الذي لا يراى اذ الجزء
 منه دلالة على جزء معناه كالانسان واما مؤلف هو
 الذي لا يكون كذلك لقولك رأيت الحجارة فالفرد
 اما كل هو الذي لا يمنع نفس تصور مفهوم عن وقوع
 الشك فيه كالانسان واما جزئ وهو الذي يمنع
 نفس تصور مفهوم عن وقوع الشك فيه كزبد الكلى
 اما ذاتي وهو الذي يدخل تحت حقيقة جزئياته
 كالحیوان بالنسبة الى الانسان والفرس واما عرضي
 وهو الذي بخلافه كالضاحك بالنسبة الى الانسان
 والذاتي اما مقول في جواب ما هو بحسب الشكلة المختصة

اسياغوي

فيكون هو الذي لا يمنع نفس تصور مفهوم عن وقوع الشك فيه كالانسان واما جزئ وهو الذي يمنع نفس تصور مفهوم عن وقوع الشك فيه كزبد الكلى اما ذاتي وهو الذي يدخل تحت حقيقة جزئياته كالحیوان بالنسبة الى الانسان والفرس واما عرضي وهو الذي بخلافه كالضاحك بالنسبة الى الانسان والذاتي اما مقول في جواب ما هو بحسب الشكلة المختصة

فيكون هو الذي لا يمنع نفس تصور مفهوم عن وقوع الشك فيه كالانسان واما جزئ وهو الذي يمنع نفس تصور مفهوم عن وقوع الشك فيه كزبد الكلى اما ذاتي وهو الذي يدخل تحت حقيقة جزئياته كالحیوان بالنسبة الى الانسان والفرس واما عرضي وهو الذي بخلافه كالضاحك بالنسبة الى الانسان والذاتي اما مقول في جواب ما هو بحسب الشكلة المختصة

١٠
 ١١
 ١٢
 ١٣
 ١٤
 ١٥
 ١٦
 ١٧
 ١٨
 ١٩
 ٢٠
 ٢١
 ٢٢
 ٢٣
 ٢٤
 ٢٥
 ٢٦
 ٢٧
 ٢٨
 ٢٩
 ٣٠
 ٣١
 ٣٢
 ٣٣
 ٣٤
 ٣٥
 ٣٦
 ٣٧
 ٣٨
 ٣٩
 ٤٠
 ٤١
 ٤٢
 ٤٣
 ٤٤
 ٤٥
 ٤٦
 ٤٧
 ٤٨
 ٤٩
 ٥٠
 ٥١
 ٥٢
 ٥٣
 ٥٤
 ٥٥
 ٥٦
 ٥٧
 ٥٨
 ٥٩
 ٦٠
 ٦١
 ٦٢
 ٦٣
 ٦٤
 ٦٥
 ٦٦
 ٦٧
 ٦٨
 ٦٩
 ٧٠
 ٧١
 ٧٢
 ٧٣
 ٧٤
 ٧٥
 ٧٦
 ٧٧
 ٧٨
 ٧٩
 ٨٠
 ٨١
 ٨٢
 ٨٣
 ٨٤
 ٨٥
 ٨٦
 ٨٧
 ٨٨
 ٨٩
 ٩٠
 ٩١
 ٩٢
 ٩٣
 ٩٤
 ٩٥
 ٩٦
 ٩٧
 ٩٨
 ٩٩
 ١٠٠

كالحيوان بالنسبة الى الانسان والفرس وهو الجنس
 ويرسم بانه كل مقول على كثيرين مختلفين بالحقائق في
 جواب ما هو اما مقول في جواب ما هو بحسب الشكر و
 الخصوصية معا كالانسان بالنسبة الى زيد عمرو وغيرهما
 وهو النوع ويرسم بانه كل مقول على كثيرين مختلفين
 بالاعداد دون الحقيقة في جواب ما هو اما مقول في
 جواب ما هو بل مقول في جواب ما هو في انه وهو الة
 يميز الشيء عما يشاركه في الجنس لناطق بالنسبة الى الانسا
 وهو الفصل يرسم بانه كل يقال على الشيء في جواب ما هو
 خفي ذاته واما العوضي فهو اما ان يتنزه انفكاكاً عن الماهية
 وهو العوض اللازم او لا يتنزه وهو العوض المفارق وكل واحد
 منهما اما ان يخضع حقيقة واحدة وهو الخاصة كالضاحك
 بالقوة او بالفعل للانسان يرسم بانها كلية يقال على
 ما تحت حقيقة واحدة فقط قولاً عرضياً واما ان يرسم حتماً

١٠
 ١١
 ١٢
 ١٣
 ١٤
 ١٥
 ١٦
 ١٧
 ١٨
 ١٩
 ٢٠
 ٢١
 ٢٢
 ٢٣
 ٢٤
 ٢٥
 ٢٦
 ٢٧
 ٢٨
 ٢٩
 ٣٠
 ٣١
 ٣٢
 ٣٣
 ٣٤
 ٣٥
 ٣٦
 ٣٧
 ٣٨
 ٣٩
 ٤٠
 ٤١
 ٤٢
 ٤٣
 ٤٤
 ٤٥
 ٤٦
 ٤٧
 ٤٨
 ٤٩
 ٥٠
 ٥١
 ٥٢
 ٥٣
 ٥٤
 ٥٥
 ٥٦
 ٥٧
 ٥٨
 ٥٩
 ٦٠
 ٦١
 ٦٢
 ٦٣
 ٦٤
 ٦٥
 ٦٦
 ٦٧
 ٦٨
 ٦٩
 ٧٠
 ٧١
 ٧٢
 ٧٣
 ٧٤
 ٧٥
 ٧٦
 ٧٧
 ٧٨
 ٧٩
 ٨٠
 ٨١
 ٨٢
 ٨٣
 ٨٤
 ٨٥
 ٨٦
 ٨٧
 ٨٨
 ٨٩
 ٩٠
 ٩١
 ٩٢
 ٩٣
 ٩٤
 ٩٥
 ٩٦
 ٩٧
 ٩٨
 ٩٩
 ١٠٠

١٠
 ١١
 ١٢
 ١٣
 ١٤
 ١٥
 ١٦
 ١٧
 ١٨
 ١٩
 ٢٠
 ٢١
 ٢٢
 ٢٣
 ٢٤
 ٢٥
 ٢٦
 ٢٧
 ٢٨
 ٢٩
 ٣٠
 ٣١
 ٣٢
 ٣٣
 ٣٤
 ٣٥
 ٣٦
 ٣٧
 ٣٨
 ٣٩
 ٤٠
 ٤١
 ٤٢
 ٤٣
 ٤٤
 ٤٥
 ٤٦
 ٤٧
 ٤٨
 ٤٩
 ٥٠
 ٥١
 ٥٢
 ٥٣
 ٥٤
 ٥٥
 ٥٦
 ٥٧
 ٥٨
 ٥٩
 ٦٠
 ٦١
 ٦٢
 ٦٣
 ٦٤
 ٦٥
 ٦٦
 ٦٧
 ٦٨
 ٦٩
 ٧٠
 ٧١
 ٧٢
 ٧٣
 ٧٤
 ٧٥
 ٧٦
 ٧٧
 ٧٨
 ٧٩
 ٨٠
 ٨١
 ٨٢
 ٨٣
 ٨٤
 ٨٥
 ٨٦
 ٨٧
 ٨٨
 ٨٩
 ٩٠
 ٩١
 ٩٢
 ٩٣
 ٩٤
 ٩٥
 ٩٦
 ٩٧
 ٩٨
 ٩٩
 ١٠٠

فوق واحدة وهو العرض العام كالتشخيص بالقوة أو بالفعل
للانسان وغيره من الحيوانات يرسم بأنه كل يقال على ما
تحت حقائق مختلفة فلا عرضيا القول لتسارع الحد
قول ال على ماهية الشيء وهو الذي يتركب عن جنس
الشيء وفصل القريين كالحيوان الناطق بالنسبة الى
الانسان هو الحد التام والحد الناقص هو الذي يتركب
من جنسه البعيد فصل القريب كالجسم الناطق بالنسبة
الى الانسان الرسم التام وهو الذي يتركب عن الجنس
القريب للشيء وخاصته اللازمة كالحيوان لخاصة في
تعريف الانسان الرسم الناقص يتركب عن عرضيات
تخص جملة بالحقيقة واحدة كقولنا في تعريف الانسان
انه ماش على قدميه عرضي الاطراف ادى البشر المستقيم
القائمة ضاحك بالطبع القضاء القضية هي قول يصح
ان يقال لقائله ان صادق فيه وكاذب هي ما حلية كقولنا

فوق واحدة وهو العرض العام كالتشخيص بالقوة أو بالفعل
للانسان وغيره من الحيوانات يرسم بأنه كل يقال على ما
تحت حقائق مختلفة فلا عرضيا القول لتسارع الحد
قول ال على ماهية الشيء وهو الذي يتركب عن جنس
الشيء وفصل القريين كالحيوان الناطق بالنسبة الى
الانسان هو الحد التام والحد الناقص هو الذي يتركب
من جنسه البعيد فصل القريب كالجسم الناطق بالنسبة
الى الانسان الرسم التام وهو الذي يتركب عن الجنس
القريب للشيء وخاصته اللازمة كالحيوان لخاصة في
تعريف الانسان الرسم الناقص يتركب عن عرضيات
تخص جملة بالحقيقة واحدة كقولنا في تعريف الانسان
انه ماش على قدميه عرضي الاطراف ادى البشر المستقيم
القائمة ضاحك بالطبع القضاء القضية هي قول يصح
ان يقال لقائله ان صادق فيه وكاذب هي ما حلية كقولنا

فوق واحدة وهو العرض العام كالتشخيص بالقوة أو بالفعل
للانسان وغيره من الحيوانات يرسم بأنه كل يقال على ما
تحت حقائق مختلفة فلا عرضيا القول لتسارع الحد
قول ال على ماهية الشيء وهو الذي يتركب عن جنس
الشيء وفصل القريين كالحيوان الناطق بالنسبة الى
الانسان هو الحد التام والحد الناقص هو الذي يتركب
من جنسه البعيد فصل القريب كالجسم الناطق بالنسبة
الى الانسان الرسم التام وهو الذي يتركب عن الجنس
القريب للشيء وخاصته اللازمة كالحيوان لخاصة في
تعريف الانسان الرسم الناقص يتركب عن عرضيات
تخص جملة بالحقيقة واحدة كقولنا في تعريف الانسان
انه ماش على قدميه عرضي الاطراف ادى البشر المستقيم
القائمة ضاحك بالطبع القضاء القضية هي قول يصح
ان يقال لقائله ان صادق فيه وكاذب هي ما حلية كقولنا

印

مجلس الشورى
القدس الشريف
القدس الشريف
القدس الشريف

لا بد از یک امر و کردار

تاریخ ۱۳۰۲

وزارت عالی عدالت
حکومت محلی
۲

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين

امضای پود...

منقولہ

اگر بیاد در قفسه
دماغی اولیای

مذہب و عقائد
وہابیہ

شیخ ابوالفتح محمد بن ابی سعید

زيد كاتب الشمس طالعته
فانها موجودة واشترطية منفصلة لقولنا كان الشمس طالعته
ليكون زرجا وفردا الجزء الاول من الحتمية يسمى موضوعا
والثاني محمول والجزء الاول من الشرطية يسمى مقبدا
والثاني تالبا والقضية اما موجبة لقولنا زيد كاتب اما سالبة
لقولنا زيد ليس بكاتب كل واحد منهما اما محصورة
دكرنا واما كلية مسورة لقولنا كل انسان كاتب لا شيء من
الانسان بكاتب اما جزئية مسورة لقولنا بعض انسان
كاتب اما محتملة لقولنا الانسان كاتب المتصلة بالرومية
لقولنا كان الشمس طالعته فانه موجود واما الاتفاقية
لقولنا ان كان الانسان ناطقا فالخروف ناطقة المنفصلة
اما حقيقية لقولنا العدم انا زرجا وفرد وهو ناطقة المجموع
والخلو معا واما ناطقة المجموع فقط لقولنا اما ان يكون هذا
الشيء حجرا وشعرا واما ناطقة الخلو فقط لقولنا اما ان يكون

[illegible]

والتشابه

٥٥

كل جسم مركب كل مركب محدث فكل جسم محدث واما
استثنائي نقول ان كانت الشمس طالعة فالنهار موجود
لكن النهار ليس بموجود فالشمس ليست بطالعة المكون
بين مقدمه مقول لقياس فصاعدا يسمى حدا واسطو
موضوع المطلوب يسمى حدا اصغر ومحموله يسمى حدا
الكبر والمقدمة التي فيها الاصغر يسمى بالصغرى والتي
فيها الاكبر يسمى للكبرى وهى اة التاليف من الصغرى
والاكبرى يسمى شكلا ولا اشكال رابعة لان الحد الاو
ان كان محمولا في الصغرى موضوعا في الكبرى فهو الشكل
الاول وان كان محمولا فيها فهو الشكل الثانى ان كان
موضوعا فيها فهو الشكل الثالث ان كان موضوعا في
الصغرى محمولا في الكبرى فهو الشكل الرابع والثانى
يرتد الى الاول بعكس الكبرى الثالث يرتد الى بعكس
الصغرى الرابع يرتد الى بعكس لتوتيه بعكس المقدم

كل جسم مركب كل مركب محدث فكل جسم محدث واما
استثنائي نقول ان كانت الشمس طالعة فالنهار موجود
لكن النهار ليس بموجود فالشمس ليست بطالعة المكون
بين مقدمه مقول لقياس فصاعدا يسمى حدا واسطو
موضوع المطلوب يسمى حدا اصغر ومحموله يسمى حدا
الكبر والمقدمة التي فيها الاصغر يسمى بالصغرى والتي
فيها الاكبر يسمى للكبرى وهى اة التاليف من الصغرى
والاكبرى يسمى شكلا ولا اشكال رابعة لان الحد الاو
ان كان محمولا في الصغرى موضوعا في الكبرى فهو الشكل
الاول وان كان محمولا فيها فهو الشكل الثانى ان كان
موضوعا فيها فهو الشكل الثالث ان كان موضوعا في
الصغرى محمولا في الكبرى فهو الشكل الرابع والثانى
يرتد الى الاول بعكس الكبرى الثالث يرتد الى بعكس
الصغرى الرابع يرتد الى بعكس لتوتيه بعكس المقدم

ايساغوجي

كل جسم مركب كل مركب محدث فكل جسم محدث واما
استثنائي نقول ان كانت الشمس طالعة فالنهار موجود
لكن النهار ليس بموجود فالشمس ليست بطالعة المكون
بين مقدمه مقول لقياس فصاعدا يسمى حدا واسطو
موضوع المطلوب يسمى حدا اصغر ومحموله يسمى حدا
الكبر والمقدمة التي فيها الاصغر يسمى بالصغرى والتي
فيها الاكبر يسمى للكبرى وهى اة التاليف من الصغرى
والاكبرى يسمى شكلا ولا اشكال رابعة لان الحد الاو
ان كان محمولا في الصغرى موضوعا في الكبرى فهو الشكل
الاول وان كان محمولا فيها فهو الشكل الثانى ان كان
موضوعا فيها فهو الشكل الثالث ان كان موضوعا في
الصغرى محمولا في الكبرى فهو الشكل الرابع والثانى
يرتد الى الاول بعكس الكبرى الثالث يرتد الى بعكس
الصغرى الرابع يرتد الى بعكس لتوتيه بعكس المقدم

كل جسم مركب كل مركب محدث فكل جسم محدث واما
استثنائي نقول ان كانت الشمس طالعة فالنهار موجود
لكن النهار ليس بموجود فالشمس ليست بطالعة المكون
بين مقدمه مقول لقياس فصاعدا يسمى حدا واسطو
موضوع المطلوب يسمى حدا اصغر ومحموله يسمى حدا
الكبر والمقدمة التي فيها الاصغر يسمى بالصغرى والتي
فيها الاكبر يسمى للكبرى وهى اة التاليف من الصغرى
والاكبرى يسمى شكلا ولا اشكال رابعة لان الحد الاو
ان كان محمولا في الصغرى موضوعا في الكبرى فهو الشكل
الاول وان كان محمولا فيها فهو الشكل الثانى ان كان
موضوعا فيها فهو الشكل الثالث ان كان موضوعا في
الصغرى محمولا في الكبرى فهو الشكل الرابع والثانى
يرتد الى الاول بعكس الكبرى الثالث يرتد الى بعكس
الصغرى الرابع يرتد الى بعكس لتوتيه بعكس المقدم

و اما انما
من شرف و بزرگواری
و در مقام است و کبریا
و در مقام است و کبریا
و در مقام است و کبریا

موجود فالارض مضیئة ینتج ان کانت الشمس
طالعة فالارض مضیئة و اما من منفصلتین
کقولنا کل عدد اما زوج او فرد و کل زوج فهو اما
زوج الزوج او زوج الفرد ینتج کل عدد فهو اما
فرد او زوج الزوج او زوج الفرد و اما من حمیة
و متصلة کقولنا کما کان هذا انسانا فهو حیوان
و کل حیوان فهو جسم ینتج کما کان هذا انسانا
فهو جسم و اما من حمیة و منفصلة کقولنا کل عدد
اما فرد او زوج و کل زوج فهو منقسم بمتساویین
ینتج کل عدد فهو اما فرد و اما منقسم بمتساویین
و اما من متصلة و منفصلة کقولنا کما کان هذا
انسانا فهو حیوان کل حیوان فهو اما بیض و اسود
ینتج کما کان هذا انسانا فهو اما بیض و اسود
اما القیاس لا استثنائی فالشرطية الموضوعة فیہ

و اما انما
من شرف و بزرگواری
و در مقام است و کبریا
و در مقام است و کبریا
و در مقام است و کبریا

و اما انما
من شرف و بزرگواری
و در مقام است و کبریا
و در مقام است و کبریا
و در مقام است و کبریا

و اما انما
من شرف و بزرگواری
و در مقام است و کبریا
و در مقام است و کبریا
و در مقام است و کبریا

1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 2679, 26

والانتهای
کلیت انسانی
و جبر و اختیار
و کمال و نقص
و حق و باطل
و اولی الامر
و آخر الامر

میزان المنطق

بسم الله الرحمن الرحيم

هذه رسالة مترجمة بيزان المنطق متوتبة على فصول

فصل في العلم بما تصور فقط وهو حصول صورة

الشيء في العقل وتصديق وهو تصور مع حكم وهو

اسناد امرالی امرأ خراجیا او سلبا فجب تقدیم الاول

على الثاني وضع المقدمة طبعاً لكل تصديق

لا بد في من الصور فصل في الألفاظ دلالة اللفظ

على معنى بوسط الوصم له مطابقة نداه الحسن
عالم الحياه الناطقة ومبسط الخ

فمنهم من لا يات الانسان على الجملة بل على الناطة و

کتابخانه عمومی المحدثات دار الفکر بیروت ۱۴۰۲ هـ

[illegible]

کے لئے یہ سب کچھ ضروری ہے۔

[illegible]

توسط الوضع لما خرج ذلك المعنى عنه التزام كدلالة
كون المعنى الواحد لا يتناول الا موضوعا واحدا ^{المراد}
الانسان على قابل العلم **فصل في الدال بالاطابقة ان**
قصد مجزئه دالة على جزء معناه هو مركب كرامى السهم
والاقصوه فردان لم يصح لان يقصد بجزئه فهو اداة و
ان صيغته فان دل هيئات التصريفية على زمان معين
من الازمنة الثلاثة فهو كلمة امي فعل وان لم يتدل فهو
سم وجنئذ ان يكون معناه واحدا او كثيرا فان كان
واحدا اوارا تعين ذلك المعنى ولم يكن ضميرا واسم اشار
ومعهودا كانت وهذا الرجل يسه علما وان لم يعين
متواظيا ان كان حصوله في كل افراد على السواء كالانسان
الفرس وشككان كان حصوله في البعض موبلي واو دم
من الاخر كا لوجود بالنسبة الى الواجب والممكن وان كان
غيرا فاما ان وضع لتلك المعاني على السوية فهو مشترك

وان لم يكن كذا لم يكن كذا بل وضع لاحد هما فنقل الى
 الثاني فحاش ان ترك موضوعه الاول يسمى منقولاً عرفياً ان كان
 ناقلاً عرفياً عاماً كما في وشرعياً ان كان ناقلاً شرعاً كصلوة
 واصطلاحاً ان كان ناقلاً عرفياً خاصاً كاصطلاح النعمي
 وان لم يترك يسمى بالنسبة الى الاول حقيقة والى
 الثاني مجازاً كالاسد بالنسبة الى الحيوان المفترس
 الرجل الشجاع وكل لفظ فهو بالنسبة الى لفظ اخر مراد
 له ان توافقا في المعنى كالطير والغيث والاسد والليت
 صباين له ان لم يتوافقا في كالحجر والشجر والامركب
 فهو تام وهو الذي يصح السكوت عليه ما غير فالاول
 ان احتل الصدق والكذب فهو خبر والا فان دل على
 طلب الفعل لالة صيغة فهو مع الاستقراء امر كقولنا
 انصر ومع الخضوع دعاء وسؤال ومع التساوى التماس
 وان لم يدل على طلب الفعل لالة صيغة فهو تنبيه

وان لم يكن كذا لم يكن كذا بل وضع لاحد هما فنقل الى
 الثاني فحاش ان ترك موضوعه الاول يسمى منقولاً عرفياً ان كان
 ناقلاً عرفياً عاماً كما في وشرعياً ان كان ناقلاً شرعاً كصلوة
 واصطلاحاً ان كان ناقلاً عرفياً خاصاً كاصطلاح النعمي
 وان لم يترك يسمى بالنسبة الى الاول حقيقة والى
 الثاني مجازاً كالاسد بالنسبة الى الحيوان المفترس
 الرجل الشجاع وكل لفظ فهو بالنسبة الى لفظ اخر مراد
 له ان توافقا في المعنى كالطير والغيث والاسد والليت
 صباين له ان لم يتوافقا في كالحجر والشجر والامركب
 فهو تام وهو الذي يصح السكوت عليه ما غير فالاول
 ان احتل الصدق والكذب فهو خبر والا فان دل على
 طلب الفعل لالة صيغة فهو مع الاستقراء امر كقولنا
 انصر ومع الخضوع دعاء وسؤال ومع التساوى التماس
 وان لم يدل على طلب الفعل لالة صيغة فهو تنبيه

اعلموا ان موضوعه الاول هو الذي هو موضوعه الاول
 والنقل اليه هو الذي هو موضوعه الاول
 وان لم يكن كذا لم يكن كذا بل وضع لاحد هما فنقل الى
 الثاني فحاش ان ترك موضوعه الاول يسمى منقولاً عرفياً ان كان
 ناقلاً عرفياً عاماً كما في وشرعياً ان كان ناقلاً شرعاً كصلوة
 واصطلاحاً ان كان ناقلاً عرفياً خاصاً كاصطلاح النعمي
 وان لم يترك يسمى بالنسبة الى الاول حقيقة والى
 الثاني مجازاً كالاسد بالنسبة الى الحيوان المفترس
 الرجل الشجاع وكل لفظ فهو بالنسبة الى لفظ اخر مراد
 له ان توافقا في المعنى كالطير والغيث والاسد والليت
 صباين له ان لم يتوافقا في كالحجر والشجر والامركب
 فهو تام وهو الذي يصح السكوت عليه ما غير فالاول
 ان احتل الصدق والكذب فهو خبر والا فان دل على
 طلب الفعل لالة صيغة فهو مع الاستقراء امر كقولنا
 انصر ومع الخضوع دعاء وسؤال ومع التساوى التماس
 وان لم يدل على طلب الفعل لالة صيغة فهو تنبيه

اعلموا ان موضوعه الاول هو الذي هو موضوعه الاول
 والنقل اليه هو الذي هو موضوعه الاول
 وان لم يكن كذا لم يكن كذا بل وضع لاحد هما فنقل الى
 الثاني فحاش ان ترك موضوعه الاول يسمى منقولاً عرفياً ان كان
 ناقلاً عرفياً عاماً كما في وشرعياً ان كان ناقلاً شرعاً كصلوة
 واصطلاحاً ان كان ناقلاً عرفياً خاصاً كاصطلاح النعمي
 وان لم يترك يسمى بالنسبة الى الاول حقيقة والى
 الثاني مجازاً كالاسد بالنسبة الى الحيوان المفترس
 الرجل الشجاع وكل لفظ فهو بالنسبة الى لفظ اخر مراد
 له ان توافقا في المعنى كالطير والغيث والاسد والليت
 صباين له ان لم يتوافقا في كالحجر والشجر والامركب
 فهو تام وهو الذي يصح السكوت عليه ما غير فالاول
 ان احتل الصدق والكذب فهو خبر والا فان دل على
 طلب الفعل لالة صيغة فهو مع الاستقراء امر كقولنا
 انصر ومع الخضوع دعاء وسؤال ومع التساوى التماس
 وان لم يدل على طلب الفعل لالة صيغة فهو تنبيه

والا من اجل ان
الذي هو الحق
على ان يكون
من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان

من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان

من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان

من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان

من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان

من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان

من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان

عن مثاله في جنس قريب بعيدان ما في عنده في جنس
بعيد الخارج عن الشيء ان متغير انفا كما عده من جنس
والا فهو عرض مفارق ولا لازم قد يكون لازما للوجود
كالسواد للحبشي ولا لازما للماهية كالزوجة للانثى
اما بين هوالذي لا يقرن لقولنا انه كالفردية للوا
واما غير بين هوالذي يقرن به كما يحدث للعالم
العرض لمفارقا ما سريع الزوال كحمة النخل وصفرة الثوب
واما بطيئة كالعشق وكل واحد من اللازم المفارق فهو
ان اخص بالفراد حقيقة واحدة فهو الخاصة وترسم بانها
كلية صادقة على فراد حقيقة واحدة صدق اعضيا
كالصحاب بالقوة او بالفعل ولا فهو عرض عام ويرسم
بانه كل صادق على فراد حقيقة واحدة وغيرها صدق
عرضيا كما لماشي بها فصل لكليان متساويان ان
صدق كل منهما على كل ما يصدق عليه الا حكا لانتا

من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان

من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان

من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان

من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان

من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان

من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان

من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان
من اجل ان

ان اخلت الى قضيتين بعد حذف الرابط والافقية فالشرطية
 اما متصلة وهي التي يحكم فيها بصديق قضيتها ولا عند قضاها
 على تقدير اخرى كقولنا ان كان هذا انسانا فهو حيوان
 ليس بان كان هذا انسانا فهو جمادى اما منفصلة وهي التي
 يحكم فيها بالثبوت في بين القضيتين في الصدق والكذب
 معا ويسمى حقيقة كقولنا هذه البند داما من وجرا وفي د
 او بنفية كقولنا ليس هذا امان يكون حيوانا واسودا وفي
 الصدق فقط ويسمى مائة الجمع كقولنا هذا اما انسان او
 فرس او في الكذب فقط ويسمى مائة التخلو كقولنا زيد اما
 ان يكون في البحر او لا يغرق فالمحمية يتحقق باجزاء ثلاثة
 موضوع اعنه محكوم عليه ومحمول اعنه محكوم بابه ونسبة
 بينهما واللفظ الدال عليه يسمى رابطة كقولنا هو في زيد هو عالم

في قوله تعالى ان الله اعلم
 في قوله تعالى ان الله اعلم
 في قوله تعالى ان الله اعلم
 في قوله تعالى ان الله اعلم
 في قوله تعالى ان الله اعلم
 في قوله تعالى ان الله اعلم
 في قوله تعالى ان الله اعلم
 في قوله تعالى ان الله اعلم
 في قوله تعالى ان الله اعلم

ميزان المنطق

ان اخلت الى قضيتين بعد حذف الرابط والافقية فالشرطية
 اما متصلة وهي التي يحكم فيها بصديق قضيتها ولا عند قضاها
 على تقدير اخرى كقولنا ان كان هذا انسانا فهو حيوان
 ليس بان كان هذا انسانا فهو جمادى اما منفصلة وهي التي
 يحكم فيها بالثبوت في بين القضيتين في الصدق والكذب
 معا ويسمى حقيقة كقولنا هذه البند داما من وجرا وفي د
 او بنفية كقولنا ليس هذا امان يكون حيوانا واسودا وفي
 الصدق فقط ويسمى مائة الجمع كقولنا هذا اما انسان او
 فرس او في الكذب فقط ويسمى مائة التخلو كقولنا زيد اما
 ان يكون في البحر او لا يغرق فالمحمية يتحقق باجزاء ثلاثة
 موضوع اعنه محكوم عليه ومحمول اعنه محكوم بابه ونسبة
 بينهما واللفظ الدال عليه يسمى رابطة كقولنا هو في زيد هو عالم

ان اخلت الى قضيتين بعد حذف الرابط والافقية فالشرطية
 اما متصلة وهي التي يحكم فيها بصديق قضيتها ولا عند قضاها
 على تقدير اخرى كقولنا ان كان هذا انسانا فهو حيوان
 ليس بان كان هذا انسانا فهو جمادى اما منفصلة وهي التي
 يحكم فيها بالثبوت في بين القضيتين في الصدق والكذب
 معا ويسمى حقيقة كقولنا هذه البند داما من وجرا وفي د
 او بنفية كقولنا ليس هذا امان يكون حيوانا واسودا وفي
 الصدق فقط ويسمى مائة الجمع كقولنا هذا اما انسان او
 فرس او في الكذب فقط ويسمى مائة التخلو كقولنا زيد اما
 ان يكون في البحر او لا يغرق فالمحمية يتحقق باجزاء ثلاثة
 موضوع اعنه محكوم عليه ومحمول اعنه محكوم بابه ونسبة
 بينهما واللفظ الدال عليه يسمى رابطة كقولنا هو في زيد هو عالم

قوله في قوله تعالى
 والحي حية وقدم حذف اللفظة
 والحي حية وقدم حذف اللفظة
 والحي حية وقدم حذف اللفظة

قوله في قوله تعالى
 والحي حية وقدم حذف اللفظة
 والحي حية وقدم حذف اللفظة
 والحي حية وقدم حذف اللفظة

قوله في قوله تعالى
 والحي حية وقدم حذف اللفظة
 والحي حية وقدم حذف اللفظة
 والحي حية وقدم حذف اللفظة

والحي حية وقدم حذف اللفظة
 وتسمى ثمانية كزيد عالم وهي موصوفة ان صح ان يقال ان
 الموضوع محمول لقولنا الانسان حيوان سالتان صح ان
 يقال ان الموضوع ليس محمول لقولنا الانسان ليس بحر
 موضوعها ان كان شخصا معيذا سميت مضمومة وشخصية
 وان كان كلياً فان بين قياساً مقداراً او ادا الموضوع سميت
 مجسومة ومسكوة واللفظ الدال عليه يسمى سوراً وهي اما
 موصوفة كلية وسورها كل لقولنا كل نار حارة او سائلة كلية
 وسورها كل شيء ولا واحد لقولنا لا شيء ولا واحد من الناس
 مجراد او موصوفة جزئية وسورها بعض وواحد لقولنا بعض
 الحيوان او واحد منه الانسان او سائلة جزئية وسورها
 ليس كل وليس بعض وبعض ليس وان لم يبين فان لم
 نصح لان قصد به كلية وجزئية سميت طبيعية والا
 فمحملة لقولنا الحيوان جنس والانسان نقيضه والمحملة

والحي حية وقدم حذف اللفظة
 وتسمى ثمانية كزيد عالم وهي موصوفة ان صح ان يقال ان
 الموضوع محمول لقولنا الانسان حيوان سالتان صح ان
 يقال ان الموضوع ليس محمول لقولنا الانسان ليس بحر
 موضوعها ان كان شخصا معيذا سميت مضمومة وشخصية
 وان كان كلياً فان بين قياساً مقداراً او ادا الموضوع سميت
 مجسومة ومسكوة واللفظ الدال عليه يسمى سوراً وهي اما
 موصوفة كلية وسورها كل لقولنا كل نار حارة او سائلة كلية
 وسورها كل شيء ولا واحد لقولنا لا شيء ولا واحد من الناس
 مجراد او موصوفة جزئية وسورها بعض وواحد لقولنا بعض
 الحيوان او واحد منه الانسان او سائلة جزئية وسورها
 ليس كل وليس بعض وبعض ليس وان لم يبين فان لم
 نصح لان قصد به كلية وجزئية سميت طبيعية والا
 فمحملة لقولنا الحيوان جنس والانسان نقيضه والمحملة

والحي حية وقدم حذف اللفظة
 وتسمى ثمانية كزيد عالم وهي موصوفة ان صح ان يقال ان
 الموضوع محمول لقولنا الانسان حيوان سالتان صح ان
 يقال ان الموضوع ليس محمول لقولنا الانسان ليس بحر
 موضوعها ان كان شخصا معيذا سميت مضمومة وشخصية
 وان كان كلياً فان بين قياساً مقداراً او ادا الموضوع سميت
 مجسومة ومسكوة واللفظ الدال عليه يسمى سوراً وهي اما
 موصوفة كلية وسورها كل لقولنا كل نار حارة او سائلة كلية
 وسورها كل شيء ولا واحد لقولنا لا شيء ولا واحد من الناس
 مجراد او موصوفة جزئية وسورها بعض وواحد لقولنا بعض
 الحيوان او واحد منه الانسان او سائلة جزئية وسورها
 ليس كل وليس بعض وبعض ليس وان لم يبين فان لم
 نصح لان قصد به كلية وجزئية سميت طبيعية والا
 فمحملة لقولنا الحيوان جنس والانسان نقيضه والمحملة

ميزان المنطق

قوله في قوله تعالى
 والحي حية وقدم حذف اللفظة
 والحي حية وقدم حذف اللفظة
 والحي حية وقدم حذف اللفظة

قوله في قوله تعالى
 والحي حية وقدم حذف اللفظة
 والحي حية وقدم حذف اللفظة
 والحي حية وقدم حذف اللفظة

قوله في قوله تعالى
 والحي حية وقدم حذف اللفظة
 والحي حية وقدم حذف اللفظة
 والحي حية وقدم حذف اللفظة

قوله في قوله تعالى
 والحي حية وقدم حذف اللفظة
 والحي حية وقدم حذف اللفظة
 والحي حية وقدم حذف اللفظة

قوله في قوله تعالى
 والحي حية وقدم حذف اللفظة
 والحي حية وقدم حذف اللفظة
 والحي حية وقدم حذف اللفظة

في قوة الجزئية اذ متى صدق الانسان لغى خسر صدق
 بعض الانسان لغى خسر بالعكس **فصل في التعديل و**
 التحصيل حرفا للسلب نكان جزءا من الموضوع كقولنا الملاحي
 جهادا ومن المحمول كقولنا الجهاد للاحى ومنهما القولان اللذان
 لا عالم سميت معدلة موجبة كانت او سالبة وان لم
 يكن جزءا لشيء منها سميت منفصلة ان كانت موجبة و
 بسيطة ان كانت سالبة والاعتبار بالايجاب والنياب
 بالنسبة لا بطرفيها فان كل ما ليس بحى فهو لاء العالم موجبة
 صغر ان طرفيها عد ميان لا لشيء من المتحررك بساكن سالبة
 من ان طرفيها وجوديان في الفرق بين البسيطة والموجبة
 المعدلة المحمول في اللفظ ما في الثاني فاما موجبة
 ان قدمت الرابطة على حروف السلب بسيطة ان اختلفت
 عنها واما في الثانية فالنيت او با صلاحي على تخصيص
 لفظ غير او لا لايجاب المعدول لفظ ليس بالسلب

[illegible]

الحمد لله الذي جعل في كل شيء
 حكمة ورحمة وبرهاناً
 على من آمن بالله ورسوله
 من عباده الصالحين
 آمين

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

البيسط او بالعكس **فصل في القضايا الموجهة التي**
جرى لاصطلاح بالبحث عنها ثلث عشرة بسيطة ومركبة
اما البسيطة وهي التي حقيقتها ايجاب فقط او سلب فقط
فستة ^{التي} **الضرورية المطلقة** وهي التي يحكم فيها بضرورة
ثبوت المحمول للموضوع او سلبه عنه مادام ذات الموضوع
موجودة لقولنا بالضرورة كل انسان حيوان وبالضرورة
لا شيء من الانسان بحجر ^{التي} **الدائمة المطلقة** وهي التي يحكم
فيها دائما بثبوت المحمول للموضوع او سلبه عنه مادام ذات
موجودة وقد مر وثلاثها ايجابا وسلبا **المشروطة العامة** وهي
التي يحكم فيها بضرورة ثبوت المحمول للموضوع او سلبه
عنه بشرط وصف للموضوع لقولنا بالضرورة كل كاتب متحرك
الاصابه مادام كاتباً وبالضرورة لا شيء من الكتاب يساكن
الاصابه مادام كاتباً **العرفية العامة** وهي التي يحكم فيها
بعدم ثبوت المحمول للموضوع او سلبه عنه بشرط

۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

والمراد بالطلاق
الطلاق على ما فيه
منه في الغرض
الطلاق على ما فيه
منه في الغرض

والمراد بالطلاق
الطلاق على ما فيه
منه في الغرض
الطلاق على ما فيه
منه في الغرض

والمراد بالطلاق
الطلاق على ما فيه
منه في الغرض
الطلاق على ما فيه
منه في الغرض

والمراد بالطلاق
الطلاق على ما فيه
منه في الغرض
الطلاق على ما فيه
منه في الغرض

والمراد بالطلاق
الطلاق على ما فيه
منه في الغرض
الطلاق على ما فيه
منه في الغرض

وصفه ومرئها لاجبا وبسلبا المطلقة العامة وهي
التي يحكم فيها بثبوت المحمول للموضوع أو سلبه بالفعل
كقولنا بالاطلاق العام كل انسان متنفس ولا شيء من
الانسان بمنتهى الممكنة العامة وهي التي يحكم فيها بارتقاء
الضرورة على الجانبا المتخالف كقولنا بالامكان العام كل
نار حارة وبه لا شيء من الحار يبرد والمركبة وهي التي
حقيقتها لا يتكبد من قضيتين مخالفتي ككيفية موافقتي
المكينة معتبرا لاجبا وبسلبا بالقضية الاولى فتبين
المشرطة الخاصة وهي المشرطة العامة مع الالادوا
بحسب الذات والالادوا عبارة عن مطلقة عامة
فالمشرطة الخاصة ان كانت موجبة كقولنا بالضرورة
كل كاتب متحرك الاصابه ما دام كتابا لاد انما فمن
موجبة مشرطة عامة وسالبة مطلقة عامة وان كانت
سالبة كقولنا بالضرورة لا شيء من الكاتب ساكن

ميزان المنطق

والمراد بالطلاق
الطلاق على ما فيه
منه في الغرض
الطلاق على ما فيه
منه في الغرض

والمراد بالطلاق
الطلاق على ما فيه
منه في الغرض
الطلاق على ما فيه
منه في الغرض

الخاصة بالوجود
الخاصة بالعدم
الخاصة بالعدم
الخاصة بالعدم

الخاصة بالعدم
الخاصة بالعدم
الخاصة بالعدم
الخاصة بالعدم

الخاصة بالعدم
الخاصة بالعدم
الخاصة بالعدم
الخاصة بالعدم

الخاصة بالعدم
الخاصة بالعدم
الخاصة بالعدم
الخاصة بالعدم

الخاصة بالعدم
الخاصة بالعدم
الخاصة بالعدم
الخاصة بالعدم

الخاصة بالعدم
الخاصة بالعدم
الخاصة بالعدم
الخاصة بالعدم

الخاصة بالعدم
الخاصة بالعدم
الخاصة بالعدم
الخاصة بالعدم

الخاصة بالعدم
الخاصة بالعدم
الخاصة بالعدم
الخاصة بالعدم

الخاصة بالعدم
الخاصة بالعدم
الخاصة بالعدم
الخاصة بالعدم

الخاصة بالعدم
الخاصة بالعدم
الخاصة بالعدم
الخاصة بالعدم

في قوله لا شيء من الاشياء من الانسان بمنتهى في
 وقت ما لا دائما فمن سالبه منتشرة وموجبة مطلقة عامة
 المكننة الخاصة وهو التي يحكم فيها بار تفاع الضرورة
 المطلقة عن جانب الوجود والعدم جميعا سواء كانت
 موجبة لقولنا بالامكان الخاص كل انسان كاتبا وسالبة
 لقولنا بالامكان الخاص لا شيء من الانسان بكتاب
 فمن مكننتين عامتين موجبة وسالبة فصل في
 الشرحية الجزء الاول فيها يسمى مقدما والشافق تاليا و
 هي متصلة لزومية ان كان صدق التاني فيها على تقدير
 صدق الاول لزوما واتفاقية ان كان ذلك بمجرد الاتفاق
 لقولنا ان كان الانسان ناطقا فالحصار ناهق ومنفصلة
 حقيقية ان حكم فيها بالتنافي بين جزأها فلا يصدق
 والكلذب معا لقولنا هذا العدد ا ما زوج او فرد ومائنة
 المجموع ان حكم فيها بالتنافي بين جزئيهما في الصدق

في قوله لا شيء من الاشياء من الانسان بمنتهى في وقت ما لا دائما فمن سالبه منتشرة وموجبة مطلقة عامة المكننة الخاصة وهو التي يحكم فيها بار تفاع الضرورة المطلقة عن جانب الوجود والعدم جميعا سواء كانت موجبة لقولنا بالامكان الخاص كل انسان كاتبا وسالبة لقولنا بالامكان الخاص لا شيء من الانسان بكتاب فمن مكننتين عامتين موجبة وسالبة فصل في الشرحية الجزء الاول فيها يسمى مقدما والشافق تاليا و هي متصلة لزومية ان كان صدق التاني فيها على تقدير صدق الاول لزوما واتفاقية ان كان ذلك بمجرد الاتفاق لقولنا ان كان الانسان ناطقا فالحصار ناهق ومنفصلة حقيقية ان حكم فيها بالتنافي بين جزأها فلا يصدق والكلذب معا لقولنا هذا العدد ا ما زوج او فرد ومائنة المجموع ان حكم فيها بالتنافي بين جزئيهما في الصدق

في قوله لا شيء من الاشياء من الانسان بمنتهى في وقت ما لا دائما فمن سالبه منتشرة وموجبة مطلقة عامة المكننة الخاصة وهو التي يحكم فيها بار تفاع الضرورة المطلقة عن جانب الوجود والعدم جميعا سواء كانت موجبة لقولنا بالامكان الخاص كل انسان كاتبا وسالبة لقولنا بالامكان الخاص لا شيء من الانسان بكتاب فمن مكننتين عامتين موجبة وسالبة فصل في الشرحية الجزء الاول فيها يسمى مقدما والشافق تاليا و هي متصلة لزومية ان كان صدق التاني فيها على تقدير صدق الاول لزوما واتفاقية ان كان ذلك بمجرد الاتفاق لقولنا ان كان الانسان ناطقا فالحصار ناهق ومنفصلة حقيقية ان حكم فيها بالتنافي بين جزأها فلا يصدق والكلذب معا لقولنا هذا العدد ا ما زوج او فرد ومائنة المجموع ان حكم فيها بالتنافي بين جزئيهما في الصدق

فقط كقولنا هذا الشيء أما شجر أو حجر ومثابة الخوان
حكم فيها بالتنافي بينهما في لكون ب فقط كقولنا أما أن يكون
زيد في البحر ولا يعرف فسالبة كل واحد من هذه القضايا
برفعها حكمية في موجبها أعلم أن كلية الشرطية
أن يكون التالي لازماً أو متعادلاً للمقدم على جميع التقادير
التي لا يتأني مقدمة المقدم وجزئيتها أن يكون كذلك
على بعض هذه التقادير وخصوصيتها أن يكون كذلك
على وضع معين وبأهال الأوضاع فتور الموجبة
الكلية في الشرطية المتصلة كلما ومما وحتمها ونحوه
شور الموجبة الكلية المنفصلة دائماً والسالبة الكلية فيما
ليس البتة والموجبة الجزئية قد يكون والسالبة الجزئية
قد لا يكون وبإدخال السلب على السؤال أعجاب الكلي لها
بلفظ لو وان واذا في المتصلة وأما واو في المنفصلة
فصل في التناقض وهو اختلاف القضيتين

میزان المنطق

5

الجزئيات وحكم على الكل هو قليل الاستعمال ناقضاً
استدل بالكثرة الجزئيات حكم على الكل كقولنا اكل حيوان
يحرك فلكه الاسفل عند المضغ لان الانسان والبهائم و
السيباع كث وهو لا يفيد اليقين لاحتمال ان لا يكون
الكل بهذه الصفة كالتمساح **فصل** في التمثيل وهو ان
يستدل بجزئ على الجزئ الآخر لما شاركتهما في كلي وثبني
الحكم وليس في عرف الفقهاء قياساً كقولنا العالم مؤلف
فيكون حادنا كالبيت **فصل** في البرهان وهو ما
لم يمتدح وهو الذي يكون الحد الاوسط فيه علة للنسبة في
الذهن الخارج كقولنا هذا متعفن الاخلاط وكل متعفن
الاخلاط عموم فهذا عموم وان هو الذي يكون الحد
الاوسط فيه علة للنسبة في الذهن فقط كقولنا هذا
عموم وكل عموم متعفن الاخلاط فهذا متعفن الاخلاط

تمت هذه الرسالة

الحمد لله الذي جعل
العلماء من عباده
الذين هم أئمة
الدين والخلق
الذين هم أئمة
الدين والخلق
الذين هم أئمة
الدين والخلق

[illegible]

بیان
غالی و ناسی و مدد و نسی
تاریخ و تفسیر و تاریخ

المذبح من الخراف
 ابن خلف
 وبهم طهر
 المذبح من الخراف
 فاقبلوا السلام
 الله عز وجل
 منير بآية التوبة
 ابن خلف
 من خلف

--	--

عبدالمطلب

مجلس
مجلس
مجلس

[illegible][illegible]

تہذیب

[illegible]

وقد يصرح بكيفية النسبة فوجهة ولا فمطلقة وما
البيان صحة فان كان الحكم في ضرورة النسبة مادام
ذات الموضوع موجودا ^{بشرط كونها} فضرورية مطلقة او ادا ^{تصفه}
فبشرطة عامة او في وقت معين فوقية مطلقة او
غير معين منتشرة مطلقة او بدوامها ما دام الذات
قائمة مطلقة او ادا الموصوف افروعية عامة وبقيعتها
فمطلقة عامة او بعد ضرورية خلافا فممكنة عامة
فهذا بها بط وقد يقيد العامتان والثنيتان المطلقتان
بالادوام الذاتي فيسمى المشرطة الخاصة والعرفية
الخاصة والوقئية والمنشقة وقد يقيد المطلقة العامة
باللا ضرورة الذاتية فيسمى الوجودية اللا ضرورية وبالادوام
ويسمى المرجونية الادامة وقد يقيد الممكنة العامة

[illegible][illegible][illegible]

در این تخنیتی تفاوت در کیفیت
و در خروجی خروجی

ای قیامت فریاد دهنم است
مهر و آفتاب در این عالم است

و السلام باشد که نیست از حق نیست
و السلام باشد که نیست از حق نیست

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

بالضرورة الجانبين الموافق ايضا ويسمى الممكنة الخاصة
هذه مركبة لان الادوام اشارة الى مطلقة عامة
الاضرورة الى ممكنة عامة مخالفة للكيفية موافقة
لما اعيد بها **فصل** الشرطية متصلة ان حكم فيها بثبوت
نسبة على تقدير انحرول ونفسه لزومية ان كان لا علاقة
والا فتناقية ومنه متصلة ان حكم بتناق في النسبتين او لا
تتافهما صدقا وكذا باوهل الحقيقة او صدقا فقط
فمتنافية للجمعا او كان با فقط فناقية للخلو وكل منها عادية
ان كان التناق في الجزأين والافاقية ثم الحكم
الشرطية ان كان على جميع تقادير المقدم فكلية وبعضها
مطلقا فجزئية او معينا فخصوية والا فمحملة وطرفنا
الشرطية في الاصل قضيتان حليتان او متتان

[illegible][illegible][illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

[illegible][illegible]

مجلس خدیوہ و اہل بیت علیہ السلام
مجلس خدیوہ و اہل بیت علیہ السلام
مجلس خدیوہ و اہل بیت علیہ السلام

۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱
 ۴۷۲
 ۴۷۳
 ۴۷۴
 ۴۷۵
 ۴۷۶
 ۴۷۷
 ۴۷۸
 ۴۷۹
 ۴۸۰
 ۴۸۱
 ۴۸۲
 ۴۸۳
 ۴۸۴
 ۴۸۵
 ۴۸۶
 ۴۸۷
 ۴۸۸
 ۴۸۹
 ۴۹۰
 ۴۹۱

[illegible]

مکتبہ دارالعلوم دیوبند
۱۰

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي جعل القرآن الكريم
موسى عليه السلام في القلعة
التي فيها كان يلقى ربه
وكانت له منتهى السكينة
والطمأنينة

[illegible]

السالبة الكبرى وكون المكنة مع الضرورية او الكبرى مشروطة
 بالنتيجة الكليةتان سالبتكيتي والمختلفتان فالكل ايضا سالبة
 جزئية بالخلف واعكس الكبرى والصغرى ثم الترتيب
 ينتج وفي الثالث ايجاب الصغرى وفعليتها ما مع كلية
 احدهما لينتج الموجبتان مع الموجبة الكلية لو العكس
 موجبة جزئية ومع السالبة الكلية او الكلية مع الجزئية
 سالبة جزئية بالخلف واعكس الصغرى والكبرى ثم
 الترتيب ثم ينتج وفي الرابع ايجابها ما مع كلية الصغرى
 او خلافا ما مع كلية احدهما لينتج الموجبة الكلية مع
 الاخر والجزئية مع السالبة الكلية والسالبتان مع الموجبة
 كلية وكلية ما مع الموجبة موجبة جزئية ان لم يكن
 مثل الافسالة بالخلف واعكس الترتيب ثم ينتج

[illegible][illegible]

41

۱۸۰۰

بِعَكْسِ الْمَقْدَمَتَيْنِ أَوْ بِالرُّدِّ إِلَى الثَّانِي بِعَكْسِ الصَّغْرَى وَالثَّلَاثِ

بعكس الكبرى وضابطه شرطا الاربعه ان لا يدل ما من
 اى شكل از ۱۲

عموم موضوعية الاوسط مع ملاقاته للاصغر بالفعل وخمسة

على البرءا من محوم موضوعية البرءة لا خلاف
فالأمر في هذا الشأن

لنستأخذ من الصوف فصار له طعم الوقت الذي كان يترك

من متصلتين منفصلتين او حليتين متصلتين او حليتين

منفصلا لم يتصلوا منفصلة وينعقد في الأشكال الأربعة

وفي تفصيله بطول فصل الاستثنائي يأتي من المتصلة

وَضَعَهُ الْمَقْدَامُ وَرَفَعَهُ التَّالِي وَمِنْ الْحَقِيقَةِ تَوْضِيحُ كُلِّ كَمَا نَعْنِي بِالْجَمْعِ

ورفعه كما نفع الخلو وقد يختص باسم القياس بل خلف هو

ما يقصد به إبداء المطوب بأبطل نفيسه روجه الى

[illegible]

صوفوا فريتيج كما كان نها نشه فهو اما ان يكون زوجا وفردا **٢٢** **هـ** وهو الذي يكون

[illegible]

ابن کثیر

[illegible]

كقول القائل بيان مشاركتي في الآخر في علم الحكم لينتفع
 فيه العرف في طريقه الدورات **فصل** في القياس ما
 هو ان يتألف من اليقينيات واصولها الاولي في المشاهدة
 والتجربيات **الحجج** والتميزات والفطريات ثم
 النكاح الاوسط مع عليته للنسبة في الذهن **عنه** على ما في
 الواقع فليس الا ان يتألف من المشهورات **عنه**
 المسلمات **عنه** ما يخطو يتألف من المقولات والمظنونات اما
 شعري يتألف من الخيرات **عنه** وما ينسب في تألف من اوهامها
عنه **فصل** اجزاء العلوم ثلثة الموضوعات وهي
 التي يبحث في اعراضها الذاتية والمباركة هي حدود
 الموضوعات **عنه** اجزاء اعراضها او مقدمات بينة او اخذت
 يتبنى عليها قياسات العلم والمسائل وهي قسم **عنه**
 تطلب بالبرهان في العلم وموضوعاتها موضع العلم
 او انواع منها او عرض ذاتي لا يركب محمولاتها امور

[illegible]

البرهان ای الطریق الی الوقوف علی الحق والعلی به وهو بالمقاصد اشبه فقط

ب

م

ب

د

منطق منظوم

بسم الله الرحمن الرحیم

<p>ترا در نیم از وی نعمت خیرم از تنهای او که نعمتهای او در عالم هستی بود پیچ سگالم چون صفات پاک بر من طرح آید که سویی دستگاه و دوح اسباب سفرندم پس از حمد و سپاس بار بار نعت می بخنیم که ز جام حقیقت سیرگداین در مشران ز ندیم در سفارش اندان هنگام هم نشین به روز دلی استشفاع از دق لب شکستن دود و رب دلی است نه از نوره کار بها بناید دست خلیص از تحسین افعالش بسکب دودانش هاشمیت ذوق تابان بعصیت نام احمد شته در عالم اکرم بر این ایست و صحبتش با دو هم تاهل محبت کرین شبد ز غلامه در فو نطق همی پوید اگر چه پادشیدار از زبان علی میخورد چه پاد و دانش آرم که از نعت میدارم بمسندهای تدریس کرده اجلاس میسازند</p>	<p>ستایم در سپاس این نیایش بر خدا نام بر انم تو سن خامه بسوی شکر خلاقم ز تاثیرات اسمائیل بود نظم و نسق هر سو بانگ دستمایه زخمت حمد و شکر افکندم و هرگز دست مقبولی باین جمله سرانیدن در دوی می بودیم غمندان سردار دران بر خشان شفاعت خشن و در بار بر بند دل جان را یکی سازد بکار جان حشمت بگشایک دل ل کرده هر یک شود ناسی بشود دست از دستن بنیلهای اعمالش چو دست چرب گریز کشد آن سید سرور که نامش با شمس محمد اندرین عالم که انیم خوشه چین باشد ز گدازه فو نطق پس از حمد و درود این نده نایبتری گوید ز دست حضرت توفیق باری شجر غایب چو اتصال خود گویم چه قدر علم الحکام که ابائی ز نادیده هنر خورشید میخیده</p>	<p>سرایم ز غمزه در جوابی چون با غلام که در خوش بیابیت من نعمه سرای و تمام عالم هستی ظلال نامهای او سپاسش که گفتم بخش مراد سیر انعامی فرو بردم بکارم خویش و دلال ستاین که باری بار بار بار بار باری بسیم بر ستانیم خوار و کدو کامل سکیر در و در دق شفاعت اندران میلان استن کند دل برادر یاد و خلاص است عاصی دود و دلهای سویی او بعد با به و دار بها سواای دست جستن بر دین سرور و نور ایلم و دانهای انبیا در سبج خشان بر و صولات بیغایات با لایزال سکین که زیشان آمده پید املت نصرت نصرت چو این شکیب و شکیب این فن را میاید بحال خود ز روی گوشت و دوی برودیم نقلب در صوب دهر شود ز کینه گنایه</p>
---	--	---

بعیت

بر از جبل مرکب خورده بهر کس حرف نازند
کسی بهرگز نپرسد که او در خود بهر علم آید
که طبع سوزی ایجاد عبارات آمده باشد
برای طالبان علم این ابیات می گویم
نوشتم بارها شتر گریخته گم کرداد و ارم
نوشتم حاشیه بر شرح حمد الله و بر صدر
یکی یک روز بر اخبار و هم آیات بگانی
ز تعلیمی یکی در هندسه تشخیصی آوردم
برین بی فرضی و نامساعد طبع شد قاعد
درین دوچار خطه خواستم تحریر در میزان
بود این میزان بهر حفظ فکر در زبان
طریق مستقیم کسب نامعلوم با سازد
پس این هر دو اگر فیکار حاصل شد بهر سخن
مؤخر شد ز ابواب تصور علم تحقیقی
پس آن پنج اصل را یکی الفاظ و کلماتی
پس این بحث لالت را بحکم سه صورت
اگر از روی وضعی باشد آنرا وضعی خوانند
چون از احوال بشری بی برده و معلوم بخینند
چون شوی از پس دیوار لفظ و نریزنی اتی
طباق و هم تقصین قسم سوم التزامیه
طباق آنرا بنامند و اگر جزوی باشد
یعنی از هر حیوان تا طایفه در هر معنی
بخوانی التزامش همچو بنیان از نامینا
بقسم مفرد و قسم مرکب قسمی یا برده

زند از در مخد لالت کز آن باو پیایند
که بهر درس و تدریس علوم مدرسه شاید
چو این حال حواری از زبان خویش گفتیم
برین نظم قواعد بهر حفظ سهل می بودیم
شرح پنج ایسا غوی که از من سکین
بتحقیق ست بر شرح و قایه هم هدایه را
و وقتی هم نوشتم در فقه و در هندسه بطبع
بثانی ثالث از تحریر شرعی منبسط فم
علاوه این همه شد التزامات شرعی من

شروع در مقصود کتاب

از غلط طاعت خلوط طاعت بیست از شیطان
اگر علمت بود از آن بود و تحقیق ریزان
و اگر دکانی زید بود کسی درین میزان
بکلیات خمسة این تصور هم منوط آمد
لذا بحث الفاظ و تقسیمات آن خوانی
و لالت نسبتی باشد میان لفظ و معنایش
جمع این میزان بی لایحات آن مابند
و اگر از عقل فاضل باشد از اعتقلیه نامند
که گویند بود آنجا بهر اعتقلیه خوانی
اگر باشد لالت بر تمام معنی وضعی
که درین تو بصنم فهم کل آن جزوی باشد
و اگر باشد موضوعه که بر خارج لازم
اگر در معنیش داخل کنی آنجا هست اعمی
اگر خواهی ز بخش لفظ بخش معنی بوی

سرن از سر خود هر نه ولی اثر از می خایند
نگاه تا یکی حال زان طول لاطال
بر ات عاشقان بر شتاب آه گرفته می فتم
چو پیشش در زبان تازی آه حمله اسفارم
و دیگر و بی کینه فرس و مبسوط فطر اکین
و در شرحی در نوشتم مخمور و تن کینه
و رساله عقلیه هم بر سر او امش آمد بهر
خار حمله باجمله بود از شصت هم زانند
که از ابحار افکار متابع آمده در فن
که نظم فارسی باشد سلیس و اسهل و آسان
بمعلومات تصویری و تصدیقی بهر دوازده
سوی آن همه تقاسم ادراکی تصور در آن
بود و شرط سابق تصور علم تصدیقی
که آثار کسب معلومات از انجمله باسجا
اگر آنها را لحاظ دالت محض بکار ست
که از روشنی معنی میرسد از ابان بنیایش
و اگر از اقتضای طبع باشد طبعیه گویند
باقسام سه گانه حصر مفروضه آورامند
سه گونه می بود با حصر عقلی نوع و ضمیمه
چون انسان سیدی بی مفهوم جمالی
تضمن گوی آنرا تا چون یک مفهوم حیوان را
که بخش دینی موضوع نشد واجب دین
پس از بحث دالت لفظ و الال و الال و الال
چون الی السهم پس از آنکه کتاب من سحر الی

در کتب ابو الفیاض تصدیق است اجزایش
 بهر امری نیز چون طایف را بود این راه
 پس این بود و دو قسم آمد یکی جزئی و یکی
 بدانش جزئی کامل که شصت و هفت است
 چون انسان کان بود و حیوان زید و حیوان
 چون از ماهیت افراد خارج شد بود عرضی
 و اگر خارج نباشد از همان نامیه و جزئی
 یکی نوع و دو فصل است این قسم
 بیاض از سوال ماهیت این فعلی حد باشد
 که جای خصوص نشسته این طبعی می تأید
 پس از جنس می نامند و آن کلی بود صادق
 چه جزئی و شرکت اتنی میان شان نمی شاید
 بیاید در جواب اتنی حیوان و من الذاتی
 بعد از اعدادات کان و حیوان پیش بود قایلین
 گویند و ش برای این جنس می فرمایند
 تمام مشترک و بعضی نه در دیگر استجاب
 و اگر باشد میفرم فصل از انباز ماهیت
 گو فصل بعد از جمیع در انواع حیوان
 پس از عرضی بود و تخصیص کلیت است نوعی
 که کلی عرضی معمول بر یک طبعی می آید
 در آن عرضی بود مثال پسند از طبع ماهیت
 امور عامه به تمام اشیا و اذما مکان
 و دو کلی عرضی صادق آید بر طبع چند
 یکی لازم حال الا نه کمال از ذات ماهیت

که معنی دارد و اینست بخش جزئی و بعضی
 اگر تحقیق این گنیم تعلیقات یومیه
 چون اصلا شرکت طبعی می دارد و جزئی
 اگر در حشر توان کرد صادق جزئی اکثر
 پس کلی نمیدانستی و واجب این بر ش
 چون صاحبی که شتر است از حیوان مع لای
 چون انسان و حیوان است اتنی بهر جزئی
 تمام طبع هر فرد است بنام نوعی می باشد
 سوال ماهیت از کل حقیقت هر چه طور آید
 تمام طبع هر شخص بود یا شرکت صرفه
 با هیات معدوده بطرز اسوالات
 و اگر باشد میفرم تمام مشترک ذاتی
 که باشد معتبر در شجر چون نه بود عرضی
 اگر آن جنس آید در جواب جمله نو عرض
 چون هر اسب پس از شتر جن مشترک
 چون جمعی نامی از هر حال و بل عرضی
 که جنس قریب است آن بود فصل قریب
 پس این سه گونه را در عرف اشیاء میگویند
 نباشد جنس یا مختص بود با جوهر جنسی
 چون صاحب خاصه انسان ناشی خاصه حیوان
 مراد از عرضی شتر که با جمله طبیعت
 بخوانند در تمام عرض عام از روی تمیز
 طبع نوعی جنسی نیز بر آن بود پیوند
 چون با قوه مجاری زده و زود لازم انسان

بخوانی مقدس چون هر که الله علیه
 که در یک و زبانه زبانه تحقیقات ضمیمه
 چون نام زید شخصی شتر بر نسبت باشد
 بخوانش کلی و مخصوص را ندانند از جنس
 پس این کلی بود و تقسوم بر عرضی و ذلالت
 که بدست این طبع زید و عمر و در دو
 پس این مفهوم ذاتی هم باقیه تمام خصوصیات
 پس آن کلی است که آن متفق محمول می
 چون انسان کان تمام طبع زید و عمری باشد
 جواب شرکت محض همان را می بود و خبر
 چون حیوان می خواند الفرس الفیل می آید
 پس آن اتنی است و منطق فصل ماهیت نامی
 چون اتنی در جواب با حکما را می حیوان
 بیاید آن تمام مشترک در جمله و حشر
 و اگر باشد جواب بر آن جنس بعد آید
 بخوانش در جواب ماهی نور دل و جان
 چون از انباز جنس بعد از انباز ماهی
 سوای این سه گونه جمله عرضیات میگویند
 منطق خاصه گویند و خبر بدش بدین باشد
 چون با صر خاصه حیوان که با صر خاصه انسان
 چون سرخ و زرد و ماشی البرک است و انسان
 کم تعریف و خبر بدش برای نیک تعریف
 پس این هر دو تقسوم بر دو قسم است
 چون حیوان جنسان بهر حیوان است با امکان

<p>دوم عرض غارقانی است توان سخن که نوع و جنس و فصل و عرض علم خاص باشد که از تفهش بعد مرکب بگذرد و محال تجلی دوم در آن مرکب میبود از عرضی لازم همچنانکه نام آن منصوص ذات می باشد که از جنس و فصل از نسبت تداوم می آید بنوعی و حرکت از حصولش در روشنی بنامش در نام رسم تمام آنرا که شایع برسم ناقص از نقصان تمام این منخوانند از عرضیات محضه بنام ناقص نیز می آید مرکب دروغ و راست خطا و گواهی می نامند بقدر نقیض اگر چه در وادار قضیه گاه تجلی است بگویم و گاه شک برین تقدیر کلیه بود از روی حمل شی نباشد که چنین علم آن بود شرطیه مقدم آنکه بر وی کرده آید حکم شرطیه پس این شرطیه بر دو گونه آید اولیه چون در خواهی زد منقضی شود چون خالید بود بود بود با معدوم بصدق و کذب می باشد منافات دوم کان در متانی نفع هیچ است چون این نادان بود با باب محمد و محمد قضیه گر بود منصوص با بعد بر پیش اگر اجمال آن باشد نام معلوم خوانند</p>	<p>مگر این گونه لازم را بگویم لازم صنفی چون بر سنت که کلیات غرضیه گوارند بیان معرفت مرکب از خصوصیات اشیاء محض می باشد در جنس و فصل و فصل و فصل و فصل فراهم کرده در وی از طبعش جمله از اجزا چون جسم ناطق آید در حصول طبع انسانی چون حیوان شایع است انسانیت معرفت چون از جنس بعید و خاصه باشد بنامند چون جسم ناشی آری بر علم صورت حیوان تصدیق و تعریف قضیه اقسام آن خبرگونه در نحو قضیه نام در سینه بکل اشتقاق و مواطاق و ترکیبی ثبوتی چون بر شی بود یا نفی آن از وی با بر یا بر غیر خود نداری هیچ شک ملا بود منصوص کان حکم است بر وی حکم کلیه بود محکوم به محمول در اخبار حلیه اگر ممکن است بر تقدیر مثبت مثبت دیگر و اگر حکم تناقض شد بخلافش انقضالیه پس این سه گونه آید از کلی باشد حقیقه با مثال اگر هم همچنان از خود تو استی سوم کان در مقدم تالیث منقضی می آید از صمیم بر میدان شد نقیض انقضالیه پس را باشد بیان که است مخصوص آن</p>	<p>چون از هر ترکیب از اجزای خاص و حقیقی چون بر سنتی است نسبت سخن سخن معرفت قول شایع آن بود معلوم تصویری پس آن دو قسم میباشد یکی باشد بنام حد بجنس و خاصه یا محض عرض خاصه و علم چون تحدید انسان آوری حیوان طبع را از نقصانش بجز ناقص آن را نام می باید چون از جنس ریب و خاصه لازم مؤلفه بحد تمام در پیش ریب قید احراز می چون جسم ضالحکد به علم رسمی انسان چون در تعریف انسان ناشی از شک میباشد خصوص قائل و طرفین از وی نفی و ثبوت بود مطلق و ایقانی و حتمی و تقلیدی قضیه جمله شد که چنانچه نیست تصدیقی چون خالیدی سبزه و یا علم امر شد ایمان را ببینی راع کان مقدم برای تو باشد آن بود محکوم بتالی در اخبارات شرطیه چون تقدیری بود حکمش در ایش انقضالیه بجواندش حکم وصل نام انقضالیه چون جنس بود اصل برین را یا خارج مثال آن همان باشد که در باب استی چون این شایسته از اقسام از جنس است بجواندش علاقه با نقیض انقضالیه بخصوصه نامش و اگر افتاد و گشت</p>
--	--	--

پس آن مخصوص احصاء کل کلیه میباشد
 تا امتثال درین اشیاء ثلاثه و قضیه را
 و درانی دروغی را راستی شاید
 اگر هر دو بود و محکمه شرطها اختلاف کم
 نقیض موجب جزئی باشد سالبه علی
 چه یکس مستوی است یعنی تبیل طرفینش
 بعکس هر دو قسم موجب جزئی می آید
 چه که از بی مشروط چون گوئی انسان است چه را
 برای سالبه جزئی نمی نیست در میزان
 قیاس آن مستقیم از خبر و دلیل آید
 باشد مثل برین مطلب نقیض آن
 که باشد اندر شمعین تجمیع یا نقیض آن
 که موضوع تجمیع باشد و محمول آن کبر
 کج و وسط آن امر کبری بود نامی
 که در تجمیع افکار است این اشکال میبوست
 نشانیش فقر و در وسط انتاجش بود آنرا
 چه ضابطه بود انسان هر انسان به حیوان
 چه بعضی ضابطه است انسانی نشانی
 چه محمول است در صغری هم محمول در کبری
 هم آنرا از ضرب شازده پنج چهار آمد
 و بعضی از جمیع حیوان و پنج آتش نشاند حیوان
 بیانی شکل ثالث چون بینی حد وسط را
 دو هم کلیت صغری و کلیت کبری
 که هر انسان بود حیوان هر انسان بود منطق

بیان متناقض

که در اینجا سلب صدق کذب آمد بدین
 بود و مشروط درونی حدت نسبت آن
 چه هر انسان بود اگر نه برخی آن بود کرم
 چه هر انسان بود اگر نه بعضی آن بود کرم

بیان عکس مستوی

چه برخی از خزان غریب بعضی رخ خراب
 بعکس سالبه کلیه شلش دان کیفیت کم

بیان قیاس

که چون باور کنی آنرا از آنها جمله زاید
 چه هر کتاب بود انسان هر انسان بود حیوان
 چه گزینی نیز هم لکن اکنون فاسی است
 پس فی را که از صغری می نامند صغری
 که از لغزش و عقول مطلوب خود ترا می
 بیانی شکل اول اسهل لا تسرجه و هم اعلی
 یکی ایجاب صغری و دیگری کلیت کبری
 چه ضابطه است انسان انسانی نشاند بی
 تا پنج بعد حذف وسط آید ظاهر هر کلی
 برایش هم دو شرط آمد یکی کلیت کبری
 که انباشت صغری همان جای ضرب پنج
 چه پنج آتش نشاند حیوان هر ضابطه بود حیوان
 که موضوع است در صغری هم موضوع کبری
 ضرر و پیغمبر در وی مشفق آمد بعد از دو
 چه بیانی شکل ثان بر نیاید میثقی نا حق

بقصر حکم بعضش بنام جزئی آید
 یکی است گردانی دروغت دیگری آید
 که گفتیم که این شیل مارا و مثالش گو
 نقیض موجب کلیه باشد سالبه جزئی
 نه چیزی از آن بود اصغر بود بعضی آن
 بشرط وقتی که صدق کنج بل جزیش
 چه هر انسان بود حیوان هر انسان بود انسان
 چه پنج از رنگ نام نیست رنگ از آدم
 چه گوئی اگر گویم نیست جری از شاه انسان
 پس آن دو قسم شد اول نام اقترانی آن
 با شغلی آید تسمیه قسم دوم ای همان
 القسم اقترانی سه حدود آید یکی اصغر
 دوم در میان بود حاوی اگر نام شد کبری
 بدرج حد وسط چار اشکال این گونه
 چه محمول است صغری هم موضوع است کبری
 باشد از ضرب شازده پنج چهار ایجاب
 چه بعضی ضابطه است انسان هر انسان بود منطق
 بیانی شکل ثانی بینی ایجاب حد وسط را
 دو هم اختلاف هر دو در ایجاب سلب اصلا
 چه هر ضابطه است انسان هر ضابطه است انسان
 چه بعضی از خزان غریب بعضی رخ خراب
 دو شرط آنرا بود قطع کلی ایجاب صغری
 از آن بعد برای غریب از ضرب شالی گو
 بیانی شکل سابع چون بیانی حد وسط

که در صورت وضعی و تبدیلی در کبری
اگر خواهی که شانی را مساوی بگردانی
بر این عکس وضعی ساخته هم عکس کبری کن
باستانی آمد و خبر از آن جمله شرطیه
اگر شرطیه باشد اتصالیه لزومیت
که عین تالیس آید بدست و ترجیح آن
چون متلزام انسان به حیوان نیست
چون گوئی لیکن آن حیوان نباشد پیش انسان
پس را باشد از قسام و زانو اعش حقیقه
پس را طاعت لیکن نه طاعت آن چیز
چون است یا پس است لیکن است پیدا
چون تا بنزایا زود باشد لیکن این زودست
قیاس از روی بیانی پر بر خ قسام می آید
ازین جمله و بر این اشد و عمده و ارشد
و اگر خطه و قوش نیست آن خلیل الهی
نباشد محفل گر طرت ثانی از زم صورت است
که از روی فساد فکر و تدبیرت مسبب شد
بجز زایل تشکیک تشنگ هم نمی باشد
بطور حصر استقرارین شمن گونه می باید
و چه باشد شاه پس دوران شد و صلای یقین
چون محمود به استقرار صفای خوب عموست
چون گوئی ماه گیر و تاب و رخس از انخابی باهر
که سازش و مریان آن محال است از بزم
ششم از راه غریب مشهورست و در میان

چون انسان و حیوان هم ملحق بود انسان
بسازی عکس کبری تازی در وی با سانس
و اگر طور کن ترتیب را معکوس و بعد آن

بیان انتاج استثنائی

چون که انسان بود این شی بودی بی شک
پس استثنائی در وی نقیض است آن را
همین و در صورتی تا جایش آمد و رفت
کن استثنائی هر یک بر ذوال آن نقیض را
اگر نقیض است یا طاعت سلب هر دو صورت است
نباشد پس لیکن پس شد پس نه سازایان

منعاعت محبس

مرکب از تقینات و قطعیات می باشد
چون هر دو جانش باشد ساوی فم آن نمک
پس آن تقید و استیقان و هم چهل مرکب است
و اگر باشد مطابق لیکن از دست توان رفت
رسانج از تقین بر وی زبان منطق را نباشد
از آن جمله بر وی آولی کو محسن تخیلیش
چون آتش سوز و گشتی زگری خشکیش عشان
چهارم حدسیات آید چو حدس طالب سحر
اگر از انکال گوناگون بر دوز و طایر
چون دارا یا شاهی بود و اسکندر شده سلطان
که در منطق انما باشد قاضی از دمان

شرط و بهم ضرورتش را و را اسفا بطول دان
چون گردانی به سوم رسوی اول عکس سنونی
لیکن عکس تخیل عکس را اصل تخیل دان
نخست آید پس استثنائی طرفی زان حکمیه
کن استثنای بدست هم را بعین آن حکمیه
اگر آن نیز انسان است پس باید حیوان است
نقیضی از قدم و نتیجه شود و ابعث
و اگر شرطیه باشد انفعالیه عن او
چون این صفت یا طاعت لیکن نیست صفت
است ای استثنای بسازی بین هر یک را
و اگر منطقی آید کن استثنای یقین آن
پس این نیز باشد تعین باید باقی دست
پس آن اصل و شرط و ثبوت هم منطقی باید
چون نسبت و خبر و محس باشد و هم پنداری
چون تخیل نسبت را حج بنام ظن نسبت خوان
نباشد که بطریق واقع آن حمل مرکب شد
بنام خاص تقلید آن عقیده توان گفتن
بدریای از قدم تقین شمن گونه می آید
تقیض شد و دور قطع فم او است تخیل شمر
اسوه باشد چو سبب نام فکر را مشهور است
که از راه مبادی شد طالب و فخر طالب
بوی خجسته تقنای می توان ترا زگر و جسم
چون ستم از ملان بوده و نا و شاه و ایلان
چون گوئی یا بعثت است از راه تقسیم و در دوز

چاین جمله لفظ آورده این صفون بخلط اول
مسلم که بود که ناشی از افزوده مشهوره
بود شرکان قیاسی متلف اذی بعضی بط
چو گوئی شمدخ و پرگس گزیده قی اند
بود اعتلا و عمل از تو بهای حسیه
گوید عقل ربانی که این رایست امکانی
چو تصویر فرس را گوئی است و بود صال
خطابت متلف باشد و مقلونات مقبوله
پس این کبری است غنی از تقیضی بظنی
مگر عمده ترین باقیه زین جمله برهان است
محمد ناظم این چند اشعار آمده داعی
معراکین و رعین نقص ثانی روحانی
بایمان دار تا طبل حیل عمر و انقاس
بعلم سرتابانی کلبه را ز پنهانی
شریعت ده طریقت بخش در تیر و لی خسته
علی الله زرقی صلا حاوره شکر هم پس
خصوصا حضرت زهرا بول فاطمه خذرا
سر و سر و ارد صدیقان ولی فلاح خیر
از فیض جاری تاقیاء ز خلقت آدم
که در دس رسالت هم عبارت از آن گویند
دل جهان را بخت بخت از خویش می نامد
که بعد از انبیا باشد بجان فضل نالوس جان
سپس آن حضرت غنائی می نمودین بر لیلان
ت

چهل
چو گوئی حرمت متعه ز حیدر آمد ای شری
شعر
معالطه
ای باشد شمیم و دگای شبنم به لیه
چو گوئی هر چه بود دست وقت و خیزی ارد
خطابت
که از طرف بزرگان است آن اخبار منقوله
مواعظ انچه واعظی کند اندر ز مردم را
خاتم
قبول حقش خواسته شد در عاساسی
دل میکین مصفی کردن از ارم غنی کن
باند حب آل احمدی مدر حلتهم بهم
دل رخشان بگردانی قوش کن گردانی
باب توشه در امیدی پای شکسته
طفیل احمد مسل طفیل آل اطهارش
جگر بخت رسول الله سر نشوان خستیا
ز خاک پای و سرمه کشند آن ولیا
منور شد با نور ولایت از دوش عالم
یکی حضرت حسن فرزند که نور چشم او
بر اعدا خاک و خس انداخته ختم سخن سازم
سپس آن حضرت فاروق اعظم عا کمال
که از پیش سبیل ایمان آمده و آن
که از فضل تقضای آمد و ضرب المثل پیدا

چهل باشد قیاسی بخر از اخبار مذکوره
چو بهر تعدلت آمد تم پند آمد گمراهی
که باشد نقص یا بنسب هر عا دل و قاسط
شراب از قسم شری بنی نهایت طاقی دارم
چو گوئی بر سر عرش سطل هست میدانی
عقل فلسفی پیوده لاف و دهرزه انکار و
ترا هر که بود و اندازین گفتار نو جان
چو آن شخص است یگردد و بشپس آن
از قسام خطابت میبود آن گل نیچتها
که بروی از نوشت نظم این بیات باید
تبر کن خدایا از ذنوب و حرم مجرمانی
درون من مرکزی ساز و بیر و فرنگی کن
بنور قرب ربانی بضوی فیض سبحانی
بجی صاحب دل بجی شاه جلالی
أحب الصالحین گویان در آمد بنده پس
طفیل صمبله خیارش طفیل دلدارش
سپس آن حیدر سعد علی مرتضی شکر
که غوث و قطب قطب عالم فتم شدین راه
سپس آن دو گل شکفته نو باوه احمد
دوم حضرت شهید کربلا کان ذکر او هر چه
خصوصا از صحابه حضرت سر و صدیق
که عدلش مدیه بر حمله رباب بن خثال
سپس آن نایب چارم علی مرتضی قضی
ت

صلوات و تحیات بر آن شریف است و در آن سال از آن بزرگان عالم در مدح آن بزرگوار آمده

من حج آ الضرب الثاني الصغرى سالبية كلية والكبرى موجبة كلية نحو
 لاشئ من ج ب وكل آ ب فلا شئ من حج آ الضرب الثالث الصغرى موجبة
 جزئية والكبرى سالبية كلية كقولنا بعض ج ب ولا شئ من آ ب فبعض
 ج ليس آ الضرب الرابع الصغرى سالبية جزئية والكبرى موجبة كلية
 نحو بعض ج ليس ب وكل آ ب فبعض ج ليس آ الشكل الثالث شرطه
 ايجاب الصغرى كلية لسد المقدماتين الضرب الاول الصغرى موجبة
 كلية والكبرى موجبة كلية نحو كل ج ب وكل ج آ فبعض ب آ الضرب
 الثاني الصغرى موجبة كلية والكبرى سالبية كلية نحو كل ج ب ولا شئ من
 ج آ فبعض ب ليس آ الضرب الثالث الصغرى موجبة كلية والكبرى
 موجبة جزئية نحو كل ج ب وبعض ج آ فبعض ب آ الضرب الرابع
 الصغرى موجبة جزئية والكبرى موجبة كلية كقولنا بعض ج ب
 وكل ج آ فبعض ب آ الضرب الخامس الصغرى موجبة جزئية والكبرى
 سالبية كلية نحو بعض ج ب ولا شئ من ج آ فبعض ب ليس آ الضرب
 السادس الصغرى موجبة كلية والكبرى سالبية جزئية كقولنا كل ج ب
 وبعض ج ليس ب ليس آ فبعض ب ليس آ الشكل الرابع شرطه عدم
 اجتماع الكليتين فيه الا اذا كانت الصغرى موجبة جزئية فالابد حينئذ
 ان يكون كبرى سالبية كلية الضرب الاول الصغرى موجبة كلية
 والكبرى موجبة كلية نحو كل ب ج وكل آ ب فبعض ج آ الضرب

من غير ان يكون له دليل على ما يتوقف عليه ذلك الشيء
 من غير ان يكون له دليل على ما يتوقف عليه ذلك الشيء
 من غير ان يكون له دليل على ما يتوقف عليه ذلك الشيء
 من غير ان يكون له دليل على ما يتوقف عليه ذلك الشيء

سرعة انتقال الذهن من مبادئ الى المطالب بحيث يحصل
 المبادئ المطروحة وبحيث يحصل الدليل على الذهن من
 المبادئ في الذهن دفعة واحدة التقريب هو سوق
 المقدمات على وجه يفيد المطلوب تطبيق الدليل على المبادئ
 الدورية وتوقف الشيء على ما يتوقف عليه ذلك الشيء
 التسلسل هو ترتيباً مور غير متناهية المنطق الى
 قانونية تعصم مراعاتها الذهن عن الخطأ في المنكر الآلة
 هي الواسطتين الفاعل المفعول في وصول اثره اليه
 القانون امر كلي ينطبق على جميع جزئياته ليعرف احكامها
 منه الامور المعلومة الحاصلة صورها عند العقل
 المعارضة مقابلة الدليل بدليل اخر مانع الاول
 في ثبوت مقتضاه الموضوع هو ما يبحث في العلم عن
 عوارض الذاتية التي يلحق بالماهوى لذاته او لجزئته
 او لمساوية القول لشارحه هو مقول على ماهية

من غير ان يكون له دليل على ما يتوقف عليه ذلك الشيء
 من غير ان يكون له دليل على ما يتوقف عليه ذلك الشيء
 من غير ان يكون له دليل على ما يتوقف عليه ذلك الشيء
 من غير ان يكون له دليل على ما يتوقف عليه ذلك الشيء

تعرف الاشياء

من غير ان يكون له دليل على ما يتوقف عليه ذلك الشيء
 من غير ان يكون له دليل على ما يتوقف عليه ذلك الشيء
 من غير ان يكون له دليل على ما يتوقف عليه ذلك الشيء
 من غير ان يكون له دليل على ما يتوقف عليه ذلك الشيء

المركب هو الذي يقصد بجزئته دلالة على جزء معناه
الدلالة الوضعية هي كون اللفظ بحيث متى طلق
فهم معناه الوضع جعل اللفظ بازاء المعنى ولا المعنى
فهو ما يفهم من هيئة اللفظ اى حركاته وترتيب حروفه
المركب لتام هو الذي يصح السكوت عليه الجزئي
هو الذي يمنع نفس تصور مفهومه عن وقوع الشراكة
الاثناء هو انجاب مر لم يكن الامور ما وضع لطلب
الفعل على طريق الاستعلاء انتهى ما وضع لترك الفعل
الاستفهام ما وضع لطلب ماهية القضية قول يصح
ان يقال لقائله انه صادق او كاذب الجملة هي التي
انحلت بطرفها مفر من الشرطية هي التي انحلت
بطرفها الى حمليةين الانحلال حذف الاداة للدلالة
على ارتباط احداهما بالآخر المتصلة هي التي يحكم
فيها بصدق قضية او لا صدقها على تقدير اخرى

عقود
المجاولي نحو
نيزد ورو
سکيه
قوله لا افشاء
و ان بين
بسم الله
كجا اوله
الترجم
نهانند
لا تفهم
مستغفر

نے
تعریف الاشیاء

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

الحمد لله

الحمد لله الذي جعلنا من عباده

المادة ١٤٠

عقود ما بعد

الحمد لله

۱۱۹

مؤید بن علی بن ابی طالب

قصیدہ ثنائی نیست
شدن

فقیہ

مردی دانا

مفتی محمد رفیع الرحمن

[illegible]

تعريف الاشياء

المنفصلة الحقيقية هي التي يحكم فيها بالتنافي بين
القضيتين في اصدق والكذب **مانعة الجمع** هي التي يحكم
فيها بالتنافي بين الجزئين في اصدق **مانعة الخلو** هي
التي يحكم فيها بالتنافي بين الجزئين في الكذب **القضية**
البسيطة هي التي لا يشتمل على حكمين بألا يجاب بالسلب
القضية المركبة هي التي اشتملت على حكمين مختلفين بجابا
وسلبا **الزوتية** هي التي يحكم فيها بصدق التالى علم
تقد يرصد قل لمقدم علاقة بينهما ما توجب لك **الاتفاقية**
هي التي يحكم فيها بصدق التالى على تقد يرصد قل لمقدم
لا بعلاقة موجبة لذلك بل يخرج الاتفاق **الخلف**
هو ضم نفيض العكس مع الاصل لينتج محالا **الافراض**
هو فرض ان الموضوع شيئا معيناً وحمل صفة
الموضوع والمحمول عليها **الحصول** مفهوم العكس طريق
العكس هو ان يعكس لتحصل ما ينأى في الاصل

۱- کتاب التوحید
 ۲- کتاب التوحید
 ۳- کتاب التوحید
 ۴- کتاب التوحید
 ۵- کتاب التوحید
 ۶- کتاب التوحید
 ۷- کتاب التوحید
 ۸- کتاب التوحید
 ۹- کتاب التوحید
 ۱۰- کتاب التوحید

برگزینہ خطبات
مجلس مولودیتہ اسے
کے نام سے بیان
مجلس مولودیتہ اسے
کے نام سے بیان
مجلس مولودیتہ اسے
کے نام سے بیان

لَقِيَ تَسْلَمَ عَنِ الْخَصْمِ فَيُنَبِّئُ عَلَيْهِ الْكَلَامَ الْوَاقِعَ

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

عصی "۱۲"
۱۳۸۴
شماره ۱۷-خوبین

الشخص علیا کانت
فالحام عینی
التهار موجودا
وکلایان
قائما موجودا
اشخاص حالیه

اصغر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اعلم ان كل ما يحصل في الذهن ان كان مجردا عن الحكم يسمونه تصورا كالإنسان مثلا وان كان مع الحكم يسمونه تصديقا والحكم نسبة امر على وجه الابقاع ويسمونه ايحا بانحو الانسان كاتباً وعلى وجه الانتزاع ويسمونه سلبا بانحو الانسان ليس بكاتب وكل من التصور والتصديق ان حصل بلا فكر يسمونه ضروريا وبديهيًا كالتصور الحارة والتصديق بان النار حارة وان حصل بالفكر يسمونه نظريا وكسبيا كالتصور الروح و التصديق بان العالم حادث والفكر ان تصرفت في المعلومات بترتيبا لبعض مع البعض على وجه يوصل الى علم المجهول كل ما ينظر فيه ويؤدي الى تصور الاخر يسمونه معروفا وقولا شارحا كما تعلم معنى الحيوان الذي هو جوهر جسم نام حواس متحرك ومعنى ناطق هو مدرك العقولات متفردا فجميعها وتقول حيوان ناطق فيحصل تصور الانسان كل ما ينظر فيه يؤدي الى التصديق يسمونه دليلا وحجة كما تقول لعالم متغير وكل متغير حادث فيحصل لعالم حادث **فصل في مباحث المعرفة** كل ما يتصور ان منعه عن الشراكة بين كثيرين يسمونه جزئيا حقيقيا كذات زيد وان لم يمنع يسمونه كليا المفهوم الانسان يسمونه هؤلاء الكثيرين افراد او جزئيات اضافية له كزيد عمرو وبكر وغيره واذا استبست الكلي الى افراد فاما ان يكون عين حقيقة الافراد ويسمونه نوعا كالانسان او يكون جزء حقيقة الافراد نكاحا للمشارك بين حقيقة هذه الافراد وبين الماهية الاخرى كالحيوان فانه تمام المشترك بين

الإنسان والحيوانات الأخرى يسمونه جنساً وإن لم يكن كذلك يسمونه فضلاً سواء لم يكن
 كالناطق ويسمونه فضلاً قريباً أو يكون مشتركاً ولكن لا يكون تمام المشترك كالحساس ويسمونه
 فضلاً بعيداً أو يكون خارجاً عن حقيقة الأفراد فإن اختص بمهية واحدة يسمونه خاصة
 كالضاحك وإن لم يختص يسمونه عرضاً عاماً كالماشي الجنس إن كان تمام المشترك بالنسبة
 إلى جميع المشاركين يسمونه جنساً قريباً كالحیوان وإن كان تمام المشترك بالنسبة إلى
 بعض المشاركين فقط يسمونه جنساً بعيداً كالجوهر فإنه مشترك بين الإنسان و
 الحيوانات والنباتات والجمادات والمجردات وليس تمام المشترك إلا بالنسبة إلى
 المجردات ومراتب البعد تختلف وإذا جمعت الجنس القريب مع الفضل القريب يسمونه
 حداً تاماً كالحیوان الناطق للإنسان وإن جمعت الجنس البعيد مع الفضل القريب يسمونه
 حداً ناقصاً كالجسم الناطق للإنسان وإذا جمعت الجنس القريب مع الخاصة يسمونه
 رسماً تاماً كالحیوان الضاحك للإنسان إذا جمعت الجنس البعيد مع الخاصة يسمونه
 رسماً ناقصاً كالجسم الضاحك للإنسان وكذلك إن جمعت العرض العام مع الخاصة
 يسمونه رسماً ناقصاً كالموجود الضاحك للإنسان **اعلم أنهم** يستعملون الجنس
 والفضل والحد كثيراً في الحقائق الموجودة في الخارج ويستعملونها في المفردات الاعتبارية
 أيضاً كاصطلاحات النحاة مثل الكلمة والاسم والفعل والحرف والمعرّب والمبني و
 عند أهل العربية يكون الحد بمعنى المعروف ويحتل الأقسام الأربعة فيه **فصل**
في مباحث الدليل يسمون ما به التصديق قضية والقضية على ثلاثة

اقسام احدها محلية وهي تتركب من مفردين مثل الانسان كاتب فيمونها موجبة
والانسان ليس بكاتب وديمونها سالبة وديمونها العكس عليه في المحلية موضوعا
والمحكوم به محمول الثاني شرطية متصلة وهي تتركب من قضيتين حكم بينهما
بالانفصال نحو كلما كانت الشمس طالعت كان النهار موجودا وديمونها موجبة
او حكم بسلب الانفصال نحو ليس بالمتبذة اذا كانت الشمس طالعت كان الليل موجودا
وديمونها سالبة الثالث شرطية منفصلة وهي تتركب من قضيتين حكم بينهما
بالانفصال وبسلب الانفصال والمنفصلة على ثلاثة اقسام **الاول** مائة
حكم فيها بالانفصال في الصدق والكذب كليهما نحو هذا العدد اما زوج
واما فرد وديمونها موجبة حقيقية او حكم بسلب نحو ليس بالمتبذة هذا العدد
اما زوج واما منقسم فمتساويين وديمونها السالبة الحقيقية **الثاني** مائة
الجمعة التي حكم فيها بالانفصال في الصدق فقط وبسلب نحو هذا الشئ اما شجر
واما حجر وليس بالمتبذة هذا الشئ اما لا شجر اما لا حجر **الثالث** مائة التي حكم
فيها بالانفصال في الكذب فقط وبسلب نحو هذا الشئ اما لا حجر واما لا شجر ليس
المتبذة هذا الشئ اما حجر او شجر **الرابع** ليل ذات تركيب من الجملتين بالضرورة ديمونها
قياسا اقترانيا وفيه تعقلا ربعة اشكال وبيان هذا المعنى ان نسبة المحمول الى
الموضوع في القضية المحلية اذا كانت جمهولة يحتاج الى متوسط تكون نسبتها الى كل
من الموضوع والمحمول للقضية المطلوبة لتعلم بواسطة ما بين النسبتين نسبة المحمول

الموضوع التي هي مطلوبة مثلاً نسبة ج الذي هو محمول الى ب الذي هو موضوع
 اذا كانت محمولة يكون متوسطاً فهنا ثلاثة اشياء اول موضوع القضية
 المطلوبة الثاني محمول القضية المطلوبة الثالث المتوسط فان كان المتوسط
 محمولاً لموضوع المطلوب ليمونه شكلاً او لا غوكل ب آ وكل آ ج فكل ب ج وان كان
 عكس ليمونه شكلاً رابعاً وهو يعيد عن الطبع غوكل ب آ وكل ج آ فبعض ب
 ج وان كان المتوسط محمولاً لغيرها ليمونه شكلاً ثانياً غوكل ب آ ولا شيء
 من ج آ فلا شيء من ب ج وان كان موضوعاً لغيرها ليمونه شكلاً ثالثاً غوكل
 ب آ وكل آ ج فبعض ب ج والدليل ان تركيب من المتصلة والمنفصلة ليمونه
 قياساً استثنائياً مثالاً لمتصلة كلما كان هذا الشيء انساناً كان حيواناً
 لكنه انسان فهو حيوان لكنه ليس بحيوان فليس بانسان مثالاً للمنفصلة
 هذا العدد اما زوج واما فرد لكنه زوج فليس بفرد لكنه فرد فليس بزوج
 لكنه ليس بزوج فهو فرد لكنه ليس بفرد فهو زوج

تمام شد کتاب اکبر در معانی واصغریا بالفاظ
 تصنیف جناب مولانا مولوی ابوالکرم محمد اکرم
 انعم الله بنعمائه الا تم لکهنوی فرنگی محلی

الجوهر المضيئ شرح الله البهية للشيخ عبد الحق الدهلوي

الحمد لله

بِإِثْنِ الْحَمْدِ

الحمد لله عز وجل والصلوة على خير خلقه من نطق بما قل ودل على بسط قتل
على المعاني لكثرة دل لان الاطباب على الطالاب غاية الامجاد فعملهم المطالب
وهذا هو معنى لفصاحة والتوسط في الامور كلها خير وترك التصريح باسمه صلى الله
عليه وسلم تعظيما لدلالة اللفظ على ما اى معنى وضع ذلك اللفظ بانائه يسمى
مطابقة ما خوذة من قولهم طابق النعل بالنعل ذاتا توافقا واناسيت به لان
اللفظ يدل على تمام المعنى لموضوع له فكأنهما توافقا ودلالة اللفظ على اى معنى

لا يفك اى لا يفصل في لك المعنى عنه اى من في لك اللفظ تعقلا دخالا في ما وضع
له حال عن فاعل ينفك انا قيد بالتعقل ليشمل الالتزام فان الملازمة الخارجية
ليست بشرط فيه وعدم الانفكاك هو الملازمة تضمن لان اللفظ يدل على ما تضمن
المعنى لموضوع لهذا اللفظ او خارجا منه اى ما وضع بانائه التزام كدلالة الانسان
على الحيوان الناطق واحدهما فقط او على صفة العلم والكثابة واللفظ الدال
قصد بجزئية الدلالة على جزء معناه فمركب كراعى الحجارة والاى وان لم يكن

كذلك فمفرد كالانسان فاما ان يكون اللفظ المفرد كثيرا والمعنى واحدا
كليت واسد وغضنفر ضرغام او بالعكس اى اللفظ المفرد واحدا والمعنى
كثيرا او كلاهما كثيرا ومثاله كثيرا وكلاهما واحدا كالانسان وافردة فاذول

ترادف الثاني وضع لكل معنى على السوية فاشترك ويسمى ذلك اللفظ مشتركا
 كالعين أو لا عليها أي على السوية فقل كالصلوة فإنه وضع أولا للعين ثم اشتبه
 في أركان الخصوصية أعني نماز وينسب إلى الناقل أي إن كان شارعا فشرعى
 وإن كان عرفا فمقبول عرفا وغير ذلك ويشترط المناسبة فيه وما نعتل
 بلا مناسبة يسمى مرتبلا كالأعلاء أو لو اختلف على قوله لكل أي وضع معنى
 واحد ثم استعمل في المعنى آخر حقيقة في الأول وعجاز في الثاني كالأسد للحيوان
 المفترس والرجل الشجاع والثالث أي ما كان للفظ والمعنى كلاهما كثيرا
 تباين بالمعنى اللغوي لا ما يصطح في النسب والرابع أي ما كان كلاهما واحدا
 إن كان المعنى شتصا معينا منع تصور مفهومه عن وقوع الشركة فيه فخرج
 منسوب إلى الجزء وهو الكل كزيد الأي إن لم يكن المعنى شتصا بل كقينة وقوع
 الشركة فيه إذ انصورية فكل منسوب إلى الكل وهو المخرج متواط اسم فاعل من
 التواطؤ وهو موزن للام بمعنى التوافق إن تساوت الأفراد فيه كالإنسان
 فإنه يصدق على زيد عمر وبكر على السوية بالاتفاوت ومشكك من
 تشكيك هو على نوع بالاولية والاولوية وغير ذلك إن لم تساوت كالوجود
 فإنه في الواجب تعالى أقدم وأتم منه في الممكن وأيضا هذا التقسيم ثلث
 اللفظ المفرد إن لم يستقل معناه فإداعة عند المنطقيين وحرف عند النحاة نحو
 والي الأي وإن لم يكن كذلك بل كان مستقلا بالمفهومية فمع ذلك لته

على الزمان أي ما كان من لازمة الثالثة كلمة عند المنطقيين فعل عند النحاة غرض يضرب
 ويدل على أن الزمان اسم كزيد وقليل ناصر والمركب ان صح السكوت عليه تمام ما خبر
 ان كان محتملا للصدق الكذب مع قطع النظر عن خصوصيات المواد غوزيد قائم ^{خلف على الفرد} وانشاء
 ان لم يكن كذلك مثل ضرب لا تضرب ناقص ان لم يصح سكوت المخالب عليه بل كان
 منتظرا وتقييد ان كان احد جزئيه قيدا للآخر نحو غلام زيد رجل فاصل غير تقييد
 ان لم يكن كذلك نحو بعلبك وخمسة عشر الكل ان كان ذاتا أي تمام ماهية جزئية فوقع
 كالانسان فانه تمام حقيقة زيد عمرو وبكر وغيرهم اود اخلاقي للحقيقة دخول الجزء في
 الكل تمام المشتركة بينه وبين غيره من مشاركا في ذلك الكل فجنس كالحیوان فانه
 ليس تمام الحقيقة للانسان بل جزؤها المشتركة بين حقيقة الغنم والبقر والفرس وغيرهم
 والاى وان لم يكن تمام المشتركة بل يكون مخصوصا بالحقيقة واحدة ففصل بمعنى الفصل
 كالناطق بالنسبة الى الانسان او كان خارجا عن الحقيقة مختصا بها خاصة مثل الناطق
 والكاتب الاى وان لم يكن مختصا فعرض كالماشي المعروف بالكثير المعروف بالشيء في
 عن مشاركا ان كان بالاجزاء فقط كالجنس الفصل فحد وهو في اللغة المنع كانه يمنع
 دخول غير المعروف بالفتحة فيه وخروج افراده منه تام وان كان بمجموعها أي بمجموع
 الاجزاء كتعريف الانسان بانه حيوان ناطق وانما نقصان لم يكن بمجموع الاجزاء كلفظ
 الانسان بانه ناطق او جسم ناطق والاى ان لم يكن بالاجزاء فقط بل بامور خارجة
 بجزء وامور خارجة فوسم بمعنى العلامة لانه يعلم بالمعروف تام ان كان بالامور الخارجة

حال كونه متضمنا من الجزء اما واذا كان كالحال عن الجزء والجزء العام الجنس الخاص
 الفصل تعريف الانسان بالحيوان الضاحك والناطق الكاتب وناقض ان كان بالامر
 الخاسر فقط تعريف الانسان بانه ضاحك او جسم ضاحك وشرط اى شرط العرف
 بالكران يكون مساويا للمعروف بالفتح في الصديق يعنى صدق هو صدق هذا
 وبالعكس كالتا طبق في تعريف الانسان ان اوضح منه فلا يصح بالاعم من المعروف كالحیوان
 في تعريف الانسان ولا بالما سوى معرفة وجهالة كتعريف الابن بن له الاب وبالعكس
 ولا بالاخفى كما تال لنا اسطقس فوق الاسطقسات ولا يصح اتحادهما التعريف
 بالعرض العام غير معتبر وجوزوا في الناقض ان يكون بالاعم كالتعريف للفظى القضية
 قول يحتمل الصديق والكذب حملية ان حكم فيه بانه هذا اذا ك تخوريد قائم والا
 اى وان لم يكن كذلك فشرطية متصلة ان كان الحكم فيه بانه ان صدق هذا
 صدق ذلك مثل ان كانت الشمس طالعة فالنهار موجود ومنفصلة ان حكم فيه بانه
 اما ان يصدق هذا او ذلك نحو هذا العاد اما زوج او فرد ثم القضية اما موجبة
 ان شئت النسبة اى كان الحكم فيه بثبوت شئ وشئ وسالبة ان رفعت النسبة اى
 كان الحكم فيه بنفى شئ عن شئ نحو زيد ليس بقائم ويسمى المحكوم عليه موضوعا
 والمحكوم به معمولا في الحملية ومقدما وتاليا في الشرطية والقضية الحملية ان تشخص
 موضوعا اى كان موضوعها شئنا ام عيننا او جزئيا حقيقيا فثخصية ومخصو صة نحو زيد
 عالم وان كان الحكم فيه على نفس الطبيعة فطبيعية لقولنا الانسان ليس بحبس الا اى و

ان لم يكن الموضوع شخصاً ولا نفس الحقيقة محصورة ومسورة ان بين فيها كمية الافراد
اي قدر الافراد فيها كالاوبعضا سميت محصورة لحصر افراد موضوعها والمسورة مشتقة
من سور البلدة كما انه يحيط به كذلك اللفظ الدال على كمية الافراد يحصرها فسور الموضوع
الكلية كل ولا م الاستغراق وما يفيد مفادها وسور الجزئية بعض واحد السالبة الكلية
لا شيء ولا واحد الجزئية بعض ليس ليس بعض ليس كل الامثلة ظاهرة ومملة عطف
على محصورة ان لم تبين فيها كمية الافراد معصلا حية نحو ان الانسان لغير خسر وايضا قسم
اخر للجمعية ان كان حرف السلب جزء من الموضوع فمعدلة الموضوع كقولنا اللادى حماد ومن
المحول فيسمى معدلة المحول نحو الحماد لادى ومن الطرفين فمعدلة الطرفين نحو اللادى
لا عالم وسميت معدلة بحجاز الانها عدل فيها لحرف السلب عن معناه الموضوع وهو سلب
النسبة تسمية الكل باسم الجزء والاى ان لم يكن حرف السلب جزء فمعدلة ان كانت جملة
كقولنا زيد كاتب بسيطة ان كانت تلك القضية سالبة نحو زيد ليس بكاتب العبرى
الاعتبار للنسبة في كون القضية معدلة وبسيطة لان قولك زيد ليس بقائم ان كان
فيه احمى عدم القيام على زيد فمعدلة لان النسبة ايجابية وان كان المراد سلبا لقيام
فبسيطة وهكذا وايضا تقسيم للقضية باعتبار الكيفيات ان بين فيها كيفية النسبة من
الضرورة والامكان والامتناع واللا ضرورة واللا دوام فموجّهة والوجهة امكان
ان كان رفعها بالجر حرف السلب عام ان سلبت الضرورة عن لا يجلبا وعن السلب
وخاص ان سلبت اى الضرورة عنها جميعا اى عن لا يجلبا السلب فقول والوجهة

مبتلا وامكان خبر وعام وخاص صفة الامكان قسمان منه والقضية على التقدير
الاول يسمى ممكنة عامة وعلى الثاني ممكنة خاصة اوفضل اودوام اوضرورة كل هذه
الثلاثة بالرفع عطفت على قولها امكان القضية يسمى على الاول مطلقة عامة فسميتها
بالمطلقة لان هذا هو المفهوم من القضية عند اطلاقها وعدم تقييد ها بالضرورة و
الذام او غير ذلك من الجهات اولا لان الحكم فيها غير مقيد بزوات من الازمنة الثلاثة
وبالعامة لكونها اعم من الوجودية اللادائمة واللاضروية وعلى الثاني اى لذام الذي
يدل على عدم تفكك النسبة لا على متنازع التفكك دائمة مطلقة وعلى الثالث اى
الضرورة التى تدل على استحالة الانفكاك لوضعية مطلقة قسميتها بالدائمة وضورية
اشتغالها بمجاول المطلقة لتقييد هما بالوصف ذاتا ووصفا حالان عن الذام والضرورة
فسميت القضية على الاول دائمة وضورية مطلقة وعلى الثاني مشروطة عامة
وعرفية عامة اوقتامعينا فوقتية مطلقة او غير اى غير معين فمنتشره مطلقة وهذه
الثمانية بسائط لان حقيقتها اما ايجاب فقط او سلب فقط مقبلا بالادوام او
اللاضروية اولا ليكون مقبلا بهما حالان عن الجهات المذكورة فيما قبل لكن
الاول حال لما يجوز تقييد هما والثاني لما يجوز فالمطلقة العامة حينئذ سمي
وجودية لادائمة والادوام اشارة الى مطلقة عامة مخالفة للاصل فى وكيف
موافقة فى الكم ووجودية لاضورية واللاضروية عبارة عن ممكنة عاقلة هكذا والمشرطة
والعرفية العامتان مشروطة وعرفية خاصتين والادوام فيهما هو الاطلاق

العام واما الملكية العامة فمقيده باللازورة فقط من الجانب لموافق فسميت ملكنة خاصة
 وهذه القضايا السبع مركبات **التناقض** تنافي القضيتين لا مفرد من كاسماء والارض
 ذاتا بواسطة وخصوصا مدة مع الاختلاف في الكيفية والكيفية جارية عن الايجاب
 السلب الكلية هي الكلية الجزئية وفي لموجبتين في الجهة والاتحاد فيما عداها ويتحقق في ^{صحيح} المختص
 بالاتحاد في الامور الثمانية هي جدة الموضوع المحمول والمكان الزمان الجزء والكل الاضافة و
 الشرط والقوة والفعل في المختصين بالاتحادها الى الامور الثمانية مع المخالفة في الكم اى الكلية
 والجزئية **العكس** مستوي تبديل طرفي القضية مع بقاء الصدق فالموجبة كلية كانت او
 جزئية تنعكس جزئية لان الكلين قد اكدن بان الجزئيتين قد تصدقان السالبة تنعكس كلية
 اكانت اى سالبة اياها اى الكلية والاى وان لم يكن كلية بل كانت جزئية فلا تنعكس اصلا
القياس قضيتان يستلزمان بصورتها قضية اخرى هي اسماة بالنتيجة وهو القياس الاقران
 ان لم يكن النتيجة بعينها ولا نقضها مذكورا فيه ولا بد فيه من وسط لا يصلح حكم الاكبر الى الاصغر
 ويسمى حالا وسط فان كان الوسط المذكور محمولا في القضية الاولى موضوعا في الثانية
 فشكل اول الكونه على نظم طبعي هو وصول الحكم من المحمول الى الموضوع بلا تكلف وبالعكس
 اى محمولا في الثانية وموضوعا في الاول فراجع لانه ابعد غاية البعد منه ونحوها فهما اى في
 القضيتين فثان اى شكل ثان وموضوعا فيها فثالث واطلب الامثلة من المطولات فالاول
 شرطه ايجاب القضية الاولى كلية الثانية والشكل الثان شرطه تخالف المقدمتين مع كلية
 القضية الثانية وضروعا اى الاولى والثاني اربعة وان كانت القسمة العقلية يقضى ان يكون

ستة عشر نتيجة الأول المحصورات الأربع الثاني السالبتين للمناقاة أى بسبب اختلافات
 مقدمته في الكيف الشكل الثالث شرطه ايجاب القضية الأولى كلية احدها فضر وبه ستة و
 ينتج جزئيتين للمناقاة أى بسبب مخالفة الواقعة بين مقدمته في الكم والرابع غامض أى
 خفي الحق غير ظاهر الانتاج بعيد عن الفهم لكونه على غير النظم الطبيعي ضرورة النتيجة ثمانية استثنائ
 عطف على قوله واقتضى أن كان كانت القضية الأولى متصلة فوضع المقدم ينتج وضع التالي
 ورفع التالي رفع المقدم لا غير لا ينتج وضع التالي وضع المقدم ولا رفع المقدم رفع التالي
 للزوم أى لأن لتالي لازم للمقدم ووجود الملزوم بدون اللازم محال ولا عكس لجواز
 عموم اللازم وان كانت منفصلة فالوضع الرفع والرفع الوضع ايها كان أى وضع
 احدا الجزئين ينتج رفع الآخر بالعكس **والبرهان** قياس يقينى أى منسوب الى
 اليقين وهو الاعتقاد المتماثل المطابق الثابت واليقينيات أى القضايا اليقينية اصولها
 ستة بحسب الاستقراء وهما بدعيات هى القضايا التى يجزم العقل فيها بغير تصور ف
 وثانيتها مشاهدات اما بحسب ظاهر فسميت حسيات او بحسب باطن فسميت جليات
 وثالثتها متواترات وهى التى يحكم العقل فيها بواسطة السماع من جماعة كثيرة احوال
 العقل تواطؤهم على الكذب ورابعها عجوبات وهى التى يحتاج العقل فيها لتخصيل الجزم
 الى مشاهدة مكررة وخامسها حدسيات وهى التى لا يحتاج العقل فيها الى مشاهدة
 وسادسها فطريات وهى التى يتصور العقل فى حكمها الى واسطة لا تغيب عن الذهن
 عند تصور الطرفين ويسمى قضايا قياساتها معها ايضا وغير البرهان جدل خطابة

وشعر وسفسطة فلاول الى الجدل مؤلف من المشهورات وعلى التي يطابق فيها اراء الكل
او من المسلمات التي يسلمها الخصم في المناظرة والثاني الى الخطابة مؤلف من المقبولات
وهي التي تؤخذ ممن يعتقد فيه او المظنونات وهي الحكم التي يحكم لها حكما راجحا
مع تجوز نقيضه والثالث الى الشعر مؤلف من المخيلات وهي التي يخيل بها فبت نشر
النفس منها قبضا وبسطا فتفر وترغب الرابع مؤلف من الوهميات وهي التي
يتحكم بها الوهم والعمدة هو البرهان فافهم اني لتألفها من اليقينيات

تمام شذوهر مضية تصنيف مولوي بقبول احمد صاحب خاتبة الله في اوسر ابحان
ف اعلم ان الاسماء الواقعة على صميماتها تسعة اقسام اولها الاسماء الواقعة على الذات
البحث مع قطع النظر عن الصفات وغيرها من التوازم وثانيها الاسماء الواقعة على الشئ
بحسب جزء من اجزائه كالحيوان الى الانسان وثالثها الواقعة عليه بحسب صفة غير
قائمة بذاته كقولنا للشئ انه معلوم ومفهوم ومالك ومملوك ورابعها الواقعة عليه
بحسب صفة سلبية كالعمى والبصير وخامسها الواقعة بحسب صفة حقيقية ولها اضافة
الى المعلومات وكذا القدر وسادسها صفة حقيقية مع سلبية كالمفهوم من القادر
لا يعجز عن الشئ او عالم لا يجهل شيئا وسابعها صفة اضافية مع صفة سلبية كالاول
بان معناه سابق غير مسبوق وثامنها الواقعة بحسب صفة قائمة بذاته كالعلم يقال على
الزيد يا اعتبار صفة قائمة بذاته وتاسعها صفة حقيقية مع صفة اضافية بامور
صفية كعلم الغيب وسلبية لا يغيب عن علمه شئ هذا والله اعلم

رسالة مقولات عشرة

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

المعلوم اذا نسب جوده اليه فلا يغلو من ان يابى عنده او يوجب له ويتساوى كلال الجانبين في الاول
هو الممتنع بالذات كاجتماع النقيضين الضدين والمتنافيين وشريك الباري والثاني هو
الواجب بالذات فلا يصح للعدم ولا يقبله نظر الى ذاته اصلا والا لزم اجتماع النقيضين
او صحته كلاهما محالان والثالث هو الممكن بالذات بلا مكان الخاص هو لا يقتضى وجوده
نظرا الى ذاته ولا لزم الانقلاب الى الوجوب الذاتي وهو ايضا محال لا يقتضى عدمه لذاته
والا لزم الانقلاب الى الامتناع الذاتي وهو ايضا محال فلما كان ممكن لا يقتضى جوده وعدمه
بذاته كما علمت فلا بد لوجوده من علة موجبة وكذلك لعدمه لا بد من علة عدمية اذ لو
لم يكن لوجوده او عدمه علة لزم الترجيح بلا مرجح وبينا ان ذلك لا يمكن وجوده او عدمه لذاته
لعدم اقتضائه شيئا منها وفرضنا عدم تانيه عاقبة ما بقى نسبة الوجود والعدم الى تلك
الماهية المعلومه متساوية فاذا وجد احدهما دون الآخر لزم الترجيح بلا مرجح ثم العلة تجب
ان تكون موجبة بوجوده او معدية بتحقيق احدهما والا فاما ان يتساوى نسبة الوجود والعدم
الى تلك الماهية مع تلك العلة او كانت نسبة الوجود الى تلك الماهية اولى بالقياس الى العلة
نظرا الى تلك العلة فنحن عندا ما ان يكون الوجود بلا احتياج من العلة وبلا وجوب فيه منها
ولا من ذات الماهية لانها قد ضاها ممكنة بالذات ولا يتحقق لعدم نظر الى ولوية جانب الوجود
والاحتية و مرجوحيته فعلى الاول يلزم الترجيح بلا مرجح كما مر وهو محال على الثاني ايضا يلزم

جواز الترجيح بالامرجح وامكان المحال محال وذلك لانه افوضنا وجوه المعروض بالنظر الى
 العلة المرجحة غير الموجبة اما ان يجوز عدمه مع تلك الاولوية الحاصلة من تلك العلة ام لا
 وعلى الاول يلزم الترجيح بالامرجح وهو باطل على الثاني فعدم جواز العدم يوجب جوبا للوجوب
 لان حد النقيضين اذا كان متعاضا كان النقيض الآخر ضروريا بالعكس فثبت الوجوب من العلة
 وهو المظهر ثم الممكن اما جوهر او عرض لانه اذا وجد في الخارج فاما ان يكون في موضوع اول ولاول
 هو الثاني الثاني هو الاول فالجوهر اما ليست بمادة واما مادي فهو الجوهر المجرد كالقول في العشرة و
 النفوس العقلية والانسانية والنوع الاول من المجرد لا تعلق له بالجسم اصل والنوع الثاني له
 تعلق بالجسم هو تعلق التدبير والتصرف والنفوس العقلية في فاعلاها والنفوس الانسانية
 في بدانها وتدبيرها وانفس المادة وهو الهوى التي جزء الجسم واما مادي اي قائم بمادة
 وهو الصورة الجسمانية النوعية فالمادة جزء مادي ان كانت نوعية فهو جزء من صوبى لانواع
 الاجسام واما مركب لمادة والصورة هو الجسم هو على اي الحكماء المتأثرين في اما الاشراقيون
 والمتكلمون فلهم تقسيم اخر لا ينهون ينكرون الهويئتين الصورتين فالتكلمون ذهبوا الى الجوهر
 الفردي والكم والاشراقيون الى بساطة الجسم المتكلمون ينكرون الجوهر المجزى ايضا واما
 العرض فاقسامه لاولية تسعة ايضا الاول لكم وهو عرض يقبل القسمة لذاته فان كان فيه
 جزء بالفعل قابلا للقسمة فان كان في جهة فهو الخط وان كان في الجهتين فهو السطح وان كان
 في الجهات الثلاثة فهو الجسم التعليم فلهذا ان كان قارا وان كان غير قار فهو الزمان المنقسم الى
 من لا زال الى لا يبدى بالانهاية على ما زعموا والثاني الكيف وهو عرض لا يقتضي القسمة

ولا النسبة لذاته هو قد يكون فائداً للماديات كالكميات المستو مثل السواد والبياض وقد
 يكون فائداً للمجردات كالعلم بمعنى الصورة الحاصلة والقدرة والشجاعة وامثالها والثالث
 الاين هو عرض يحصل بسبب حصول لشيء في المكان والرابع الوضع هو عرض يحصل بسبب
 نسبة بعضها الى بعض نسبة الى الخارجيات والخامس متى هو عرض يحصل للشيء بسبب
 حصوله في الزمان والسادس بالاضافة وهو عبارة عما هو نفس النسبة كالابوة والبنوة والسابع
 الجدة ويقال للملك ايضاً وهو عرض للشيء بسبب ما يشتمل بحيث ينتقل بانتقاله كالهياة الحاصلة
 بالتمتع التسليم لثامن الفعل هو عبارة عن التأثير المتجدد في الزمان كالقطعة والتاسع
 الانفعال هو التأثير المتجدد في الزمان كالقطعة فهذا تسعة اقسام العرض كل واحد منها ^{عين}
 حال بسيط يندرج تحت انواع كثيرة والجوهر ايضاً جنس عال مقول على ما تحت من الانواع يقال
 لكل واحد منها اي الجوهر وتسعة اقسام العرض مقولات لكونها محمولة على انواع من درجته
 تحتها في الاجناس العالية المسماة بالمقولات العشرة واحدة من الجوهر وتسعة من العرض في كل نوع
 صوحه يحصل في الخارج او في نفس الامر من درجته تحت واحد منها وكل واحد من المقولات
 اذا اقيست الى مقولة اخرى فهي مائنة بالذات فلا يصح ان يصدق ان ثنائاً منها على شيء واحد
 بالذات بمعنى انه يكون المقولتين في اتين النوع واحد فيجوز ان يكون احدهما ذاتياً والاخر
 عرضياً لشيء لحد واحد وكلاهما عرضيين للواحد فلا يصدق ان بالذات على شيء بل احدهما بالذات
 والاخر العرضي اعلم ان الجوهر بالمعنى المذكور يقابل العرض بالمعنى المذكور والجوهر نفسه مقولة
 ولاحق وجنس عال مذاق في انواع المندرجة تحتها على هو مقبض الجنس نفسه حقيقة بسيطة

كما هو شأن الجنس العالي أما العرض فليس كذلك لأنه ليس بمقولة ولا جنس بل مقولة
والأقسام العالية هي الأقسام التسعة المذكورة فيجب أن لا يكون العرض المنقسم إليها ذاتيا لها
والألكان هو الجنس العالي للأقسام المذكورة ثم مطلق العرض بمعنى علم شامل للجوهر في الذهن
وهو بمعنى موجود في الموضوع بالفعل علم من الخارج والذهن فإذا حصلت هيئة الجوهر كانت
مثلا ومطلق الجوهر بالمعنى الجنس في الذهن بناء على المذهب الصحيح من حصول الأشياء بانفسها
في الذهن يلزم كونها جوهر لأن الماهية محفوظة في الوجود ولا يضيغ الانقلاب بالذاتيات
ويلزم كونها عرضا لأنها موجودة بالفعل في الذهن الموضوع لأن الصورة الذهنية تقو
في الذهن وليس يحتاج إليها لكن غاية الأمر أن هذا العرض لا ينفك في الجوهر كما عرفت أما
التناقض بين المقولات العشرة كمن يرد بها أشكال مشهور وهو أنه إذا تميزت الماهية الجوهرية
بناء على حصول الماهيات بانفسها وانحفاظ الذاتيات في الموجودين فما زال العلم عنهم أخذ نفس
مجردة عن القواشيل المادية والاشخاصات الوجودية وصارت نفس تلك الحقيقة كلها من المقام
بالذهن معلوما فنظر إلى نفس الذات من حيث هي علم هو الفرق بينهما فيكون كيف لا في الحصول
منه مقولة الكيف مع أنها جوهر وكيف يلزم منه المقولية التمييزية بالذات على شيء واحد هو محال
واجيب نارة عنه بأن العلم كيف عندهم مسامحة تشبيها للأمور الذهنية بالأمور العينية وقد
اجيب عنه بأن العلم كيف بالمعنى العام المأخوذ فيه لعرض العام كما أن العرض لكسرين كذا
الكيف بالمعنى العام ليس بمقولة متبانية فلا يلزم الفساد في المصدق على شيء واحد وقد يقال العلم
الذي هو من مقولة الكيف هو العلم الحقيقي عبارة عن حالة لا يمكنه تحصيل في الذهن عند حصوله

العلمية فالعلم بمعنى الصورة ليس بعلم حقيقة حتى يكون كيقاً وأما يطبق العلم عليها فنظر الى علا
بينها وبين الحالة الادراكية السماعية بالعلم الحقيقي هي كانهما كانتا بعبء للصورة فالكيف هو الحالة
الادراكية والصورة العلمية جوهرية كانت مأخوذة من جوهرها وكما وكيف او غير ذلك ان كانت
مأخوذة من مقولة اخرى فلا يلزم صدق لمقولاتين المتباينتين على واحد بالذات ^{الجب} هذا
سقطا اعتراض آخر هو ان اذ تصورنا القضية ثم صدقناها فالصو والتصديق تعلقا بشئ
واحد مع انها نوعان متباينتان فاما للعلم وجه السقوط ان العلم الحقيقي الذي ينقسم الى التصو
والتصديق هو الحالة الادراكية وهي لا تتحد مع المعلوم والتصو والتصديق للذات هما قسمان
للحالة الادراكية متباينتان بالذات لا يتحدان مع معلومتها فكيف يلزم اتحادهما والعلم بمعنى
الصورة العلمية علم مجازي يتحد مع المعلوم والمتباينان لا يتحدان المتحد مع المعلوم متباين لانه
ليس بعلم فليس تصو حقيقتة ولا تصديق ثم علم ان الماهية جوهرية كانتا وعرضية كما هما
محتاجتان الى العلة الجاعلية فلا يمكن كان علة الحاجة فالمكان ذو لولة لكان اجبا بالذات فلا حاجة
الى العلة لان الوجود حاصل له بنفسه فلا يفيد العلة بته وأما متغافلا فيقبل الوجود فلا يفيد
العلة ايضا فحينئذ لان لم يكن محتاجا الى علة فوجوده حين ما وجد بلا علة فيلزم الترجيح
بالمرجح محتسبا الحاجة الى العلة وهو يساوي بسبب لوجود العلم الى الماهية الممكنة دفعا للترجيح
بالمرجح وهو نفس المكان فثبت ان نشاط الحاجة الى العلة لا يمكن حينئذ لان كرامة كفيضة عارضة
لنسبة بين الوجود والماهية فالمحتاج الى العلة بالذات هو مضافا للقضية وهي ان الممكن موجود
في الخارج ولا يخفى ان اثر الجعل ومتعلقا بالذات ما يكون محتاجا بالذات هو نفس الماهية الممكنة

والمشاؤون لما ذهبوا الى الاول قالوا بالجعل المؤلف معناه ان اثر الجعل الى لعل الفاعلة مقفأة
 الهيئة التركيبية الحتمية هي ان الممكن موجود ولا شراقيون لما ذهبوا الى الثاني قالوا
 بالجعل لبسيط اي اثر الجاعل ومتعلقه بالذات نفس الهيئة الممكن والوجود يتبع
 ذلك فاذا افاض لعل نفس الممكن انتزع منه الوجود لان الوجود ومفاد الحياة
 التركيبية اثر الجعل بل متعلقه ثانيا وبالعرض فالنزاع بين الجعل لبسيط و
 المؤلف مبني على النزاع في ان الامكان نفس الممكن او كيفية النسبة -

الرسالة المنتسبة الى المولى العلامة كمال ملّة والدين السها لوى رحمة الله تعالى عليه

هذه الرسالة في نتائج الشكل الرابع :

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اعلموا ايها الاحلام ان اكثر المنطقيين كالعلامة التقنا زاني ومن تبعه هو الفاضل البهاري
 وغيرهما غفوا في سفارهم شرط الشكل الرابع ايجابها مع كلية الصغرى واختلافها مع كلية
 احدهما بيانها يشترط في نتائج الشكل الرابع بنحسب الكم والكيف حل الامرين اما ايجابها مع كون
 الصغرى كلية واختلافها في الايجاب السلب مع كلية احدهما فالضرورة ان تنتج بهذا الشرط ثمانية
 الاول الصغرى موجبة كلية الكبرى موجبة كلية الثاني الصغرى موجبة كلية والكبرى موجبة جزئية
 الثالث الصغرى سالبة كلية الكبرى موجبة كلية الرابع الصغرى موجبة كلية والكبرى سالبة كلية
 الخامس الصغرى موجبة جزئية والكبرى سالبة كلية السادس الصغرى سالبة جزئية والكبرى موجبة

كلية السابع الصغرى موجبة كلية والكبرى سالبة جزئية الثامن الصغرى
 سالبة كلية والكبرى موجبة جزئية وسقطت ثمانية الأول للصغرى موجبة جزئية
 والكبرى موجبة كلية الثاني الصغرى موجبة جزئية والكبرى موجبة جزئية
 الثالث الصغرى سالبة كلية والكبرى سالبة كلية الرابع الصغرى سالبة جزئية
 والكبرى سالبة جزئية الخامس الصغرى سالبة كلية والكبرى سالبة جزئية السادس
 الصغرى سالبة جزئية والكبرى سالبة كلية السابع الصغرى موجبة جزئية والكبرى سالبة
 كلية الثامن الصغرى سالبة جزئية والكبرى موجبة جزئية وبعضهم كصاحب مختصر
 الميزان ما ذهب الى هذا الشرط لعله اراه حسنا لان بيان انتاج هذه الضروب المشروطة
 بهذا الشرط بالخلف او بعكس الترتيب ثم النتيجة او بعكس لمقدمتين او بالرد الى الثاني
 بعكس للصغرى والثالث بعكس الكبرى لا يجري في كل الضروب الثمانية على سبيل اليقين بل
 يجري في البعض على طريق القطع وهي خمسة من الثمانية المقبولة عند اكثر وفي البعض على
 سبيل الشرط والشك وهي ثلثة باقية بعد الخمسة لان الخلف يجري في الاول والثاني والثالث
 والرابع والخامس دون البواقى والعكس يجري في الاول والثاني والثالث الثامن ايضا ان
 عكست السالبة الجزئية كما اذا كانت احدى الخاصيتين ان ليس فليس عكس لمقدمتين
 يجري في الرابع والخامس لا غير والرد يجري في الثالث والرابع والخامس والسابع ايضا
 ان عكست السالبة الجزئية والا فلا وعكس الكبرى في الاول والثاني والرابع والخامس و
 السابع ايضا ان عكست السالبة الجزئية دون البواقى كذلك افاذا الفاضل ليزدى غير فبان

بالامرية اجزاء الدليل في هذه الثلاثة الاخيرة على سبيل الريق نقيض القطع في الخمسة
 المتقدمة على منهاج اليقين نقيض الريق لعل وجد في هذه الثلاثة الاخيرة الاختلاف
 الموجب للعقم من حيث المقدمات البسيطة مع وجود شرط الاكثر فان بعض الحيوان
 ليس با انسان كل فرس وناطق حيوان ينتج في الاول صدق السلب في الثاني صدق اليجاب
 وكذا لا شئ من الانسان فبرئ بعض الحيوان والناطق انسان فان الصادق في الاول
 الايجاب في الثاني السلب بل عبالى شرطه الموجب لليقين الالجاب وعدم الاختلاف
 الموجب للعقم عدم اجتماع السلب الجزئية فرفعناه بشرط الشكل الرابع عدم اجتماع
 السلب الجزئية لا في مقدمة ولا في مقدمتين الا اذا كانت الصغرى موجبة جزئية
 فلا بد ان يكون الكبرى سالبة كلية فيجتمع السلب في هذه الحالة فبهذا الشرط سقط احد
 من ستة عشرة ضروري بقيت خمسة والقرنية الصريحة على هذا الشرط قوله اذا كانت
 الصغرى موجبة جزئية فلا بد ان يكون الكبرى سالبة كلية انتهى لان الاستثناء ينطبق على
 هذا الشرط ولا ينطبق على بشرط الذي ذكره اكثر المنطقيين كما هو ظاهر عند رباب العلوم
 واما شرط الشكل الرابع بعد اجتماع الكليتين فيه فما ذهب اليه احد وايضا يخرج بهذا
 الشرط الصواب الثلث من الثمانية المنتجة المقبولة عند اكثر ومن الخمسة المقبولة عند
 صاحب المختصر فيبقى الخمس الاثنان هذا لا يخفى عند التجارب وايضا يان في وجود هذا الشرط
 اى عدم اجتماع الكليتين في الاستثناء المذكور لان في المستثنى بيان موجبة جزئية و
 سالبة كلية فمن اين يجمع في الكليتان فكيف الاستثناء فمن نبع هذا الشرط فهو بعد

تدبره لا یعدم علمه و یمکن الاختصار من السلب الجزئیة فیه العبارة بشرط عدم اجتماع
 الحسینین فیه اذا اريدت بالحسینین حصۃ السلب حصۃ الجزئیة وباللام لام العهد و
 الاطلاق و هكذا بالسين مثابا لصاد و معبای الخاء المنقوطة مقام الخاء ولكن الذهن لا یتبادر
 المقصود هما بل یتشوش فی المختصر الذي یتبادر الذهن الى مقصوده ولا یتشوش المعقل فی
 ادراك معنی ط ذكرناه ای عدم اجتماع السلب الجزئیة فیه فحق هذا البیان یعون الله المستعان
 احقر خلائق الله الولی محمد علی بن مفتی یار محمد الدکی الملیا بادی مولد الاسلام آبادی
 مسکنا فالحمد لله الذي علمنی الصمیم والصلوة علی محمد و الذی نطق الفصیح فقط

خاتمة المطالع

الحمد لله الذي شرح صدور العالمين تصورات قائق الحكمة وروح قلوب العارفين
 بتصدقات انوار الحقيقة والصلوة والسلام على من علم العرفاء والعلماء بطرقه النقية على
 آله واصحابه حماة ما نزلته الخفية وهداة ما هم شرغمة البهية اما بعد ان مجموعته بنيت
 رسائل منطق بعد تصحيح وازالة اغلاط ومخوز والكذ و افراد باه جنوري سنة ١٢٩٢ هـ محرم سنة ١٣٠٠ هـ
 و مطبع مجیدی واقع كاينور حسب ايامي الحلج المولوي محمد سعيد صاحب
 حفظه الله تعالى عن نشر التواصب باهتمام راجي رحمة ربه الوحيد محمد عبد المجيد طليع انتقام
 و پيرايه انتظام در بر کشيده مطبوع طبع مشتاقان گرديد

